



Miljøministeriet

EU og Internationalt
Den 2. marts 2021

Samlenotat
Uformel videokonference for EU's miljøministre den 18. marts 2021

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Forordning vedrørende batterier og udtjente batterier, samt ophævelse af direktiv 2006/66/ EF og om ændring Forordning (EU) nr. 2019/1020
- *Udveksling af synspunkter*
KOM(2020) 798 *side 2*

2. Grønning af Det europæiske semester
- *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke *side 14*

3. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Ny EU-klimatilpasningsstrategi
- *Udveksling af synspunkter*
KOM(2021) 82 *side 17*

4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets afgørelse om et generelt EU-miljøhandlingsprogram frem til 2030
- *Udveksling af synspunkt under eventuelt*
KOM(2020) 652 *side 17*

5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje – På vej mod et giftfrit miljø
- *Udveksling af synspunkt under eventuelt*
KOM(2020) 667 *side 23*

6. Opdatering af OSPARs miljøstrategi for Nordøstatlanten og HELCOMs handlingsplan for Østersøen
- *Sagen er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference for EU's miljøministre den 18. marts 2021, men forelægges til orientering.*
KOM-dokument foreligger ikke *side 31*

Notat om uformel videokonference for EU's miljøministre Den 18.marts 2021

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Forordning vedrørende batterier og udtjente batterier, samt ophævelse af direktiv 2006/66/ EF og om ændring Forordning (EU) nr. 2019/1020 KOM(2020) 798

Revideret version af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 29. januar 2021

Resumé

Med baggrund i Kommissionens Handlingsplan for Batterier, den nye Handlingsplan for Cirkulær Økonomi, den nye Industristrategi for Europa samt endelig Strategien for bæredygtig og smart mobilitet har Kommissionen fremsat et forslag til forordning, som skal gælde for alle batterier i EU. Forordningen har til formål at understøtte etablering af en europæisk værdikæde for batterier og på sigt opnå cirkularitet i produktion, samt brug og affaldshåndtering af batterier. Forslaget omfatter alle batterier og stiller både krav til batteriernes bæredygtighed og performance, herunder krav til nødvendig omhu (due diligence) ved udvinding af råstoffer, opgørelse af CO₂-fodaftryk, begrænsning af indhold af farlige stoffer, krav om kvalitet, holdbarhed og sikkerhed samt krav om indhold af genanvendt materiale. Desuden stilles der på affaldssiden høje indsamlings- og genanvendelsesmål samt mulighed for at renovere og ændre anvendelse på batterierne, når disse ikke længere kan anvendes til deres oprindelige formål. For at kunne fremme den cirkulære økonomi er der desuden krav til omfattende dokumentation og information gennem værdikæden, som skal samles i en informationsplatform oprettet af Kommissionen.

Forslaget vil potentielt have lovgivningsmæssige konsekvenser for den danske miljølovgivning og vurderes at have konsekvenser for lovgivning inden for erhvervs-, klima-, energi- og forsyningsområdet.

Forslaget forventes at have både administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige og erhvervslivet. Miljøministeriet har iværksat et arbejde mhp. at kunne fremlægge en vurdering af disse konsekvenser.

Forslaget vil have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU alene begrundet i de skærpede bindende krav til indsamling og genanvendelse af udtjente batterier.

Baggrund

Som et element i udmøntningen af Kommissionens nye handlingsplan for cirkulær økonomi fra marts 2020 har Kommissionen den 10. december 2020 fremlagt ovennævnte Forslag til Europa Parlamentets og Rådets Forordning vedrørende batterier og udtjente batterier, samt ophævelse af direktiv 2006/66/ EF og om ændring Forordning (EU) nr. 2019/1020. Forslaget er oversendt til Rådet den 23. december 2020 i en dansk sprogudgave.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal derfor vedtages af Rådet med et kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige beslutningsprocedure i TEUF artikel 294.

Formål og Indhold

Kommissionens forslag til en ny batteriforordning har til formål at modernisere EU's lovgivning om batterier og er en integreret del af EU's Grønne Pagt¹ om at opnå klimaneutralitet i 2050.

¹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_2&format=PDF

Forslaget bygger på Kommissionens Handlingsplan for Batterier², den nye Handlingsplan for Cirkulær Økonomi³, den nye Industristrategi for Europa⁴ samt endelig Strategien for bæredygtig og smart mobilitet⁵.

Forordningen samler al lovgivning om batterier i én retsakt og adresserer følgende tre problemområder omkring batterier:

- Manglende rammebetingelser, der kan bidrage til at fremme investeringer i EU- produktionskapacitet for bæredygtige batterier.
- Et suboptimalt fungerende genanvendelsesmarked, som ikke sikrer et lukket materialekredsløb.
- Sociale og miljømæssige risici forbundet med udvinding af råstoffer, anvendelse af farlige stoffer samt uudnyttet potentiale for at modvirke miljøpåvirkninger i batteriets livscyklus.

Forslaget har således til formål at fremme etablering af en værdikæde for produktion af batterier i EU baseret på en cirkulær økonomi. Desuden skal det sikres, at de virgine råstoffer, der skal tilføres det cirkulære kredsløb for at opnå tilstrækkelig kapacitet, sker på baggrund af sociale-, sikkerheds- og miljømæssige hensyn. For at opnå dette er der opstillet krav til alle relevante trin af et batteris livscyklus.

Kommissionens forslag vil erstatte det eksisterende direktiv 2006/66/EC om batterier og udtjente batterier. Forslaget omfatter alle batterier undtagen batterier anvendt ifm. et medlemslands forsvar, og batterier der er designet til at blive sendt ud i rummet. De omfattede batterier opdeles i fire kategorier:

- Bærbare batterier med en vægt under 5 kg (herunder også batterier til lette elektriske køretøjer, som f.eks. elcykler)
- Startbatterier til biler med konventionel forbrændingsmotor (også kaldet bilbatterier eller blyakkumulatorer)
- Traktionsbatterier (batterier til elbiler og andre køretøjer på vejbane) og
- Industrielle batterier (som også inkluderer batterier til arbejdskøretøjer samt vand og luftbåren transport)

Forslagets krav kan opdeles i følgende emner:

1. Krav om bæredygtig produktion og sikkerhedskrav til batterier
2. Krav om mærkning og information
3. Overensstemmelsesprocedurer og -institutioner
4. Krav til erhvervsdrivende i værdikæden herunder krav om due diligence (nødvendig omhu)
5. Udvidet producentansvar for indsamling og genanvendelse af batterier
6. Elektronisk informationsudveksling og batteripas
7. Fælles markedsovervågning og kontrol af batterier fra ikke-EU-lande
8. Grønne indkøb.

Forslagets krav gælder for alle kategorier af batterier, medmindre andet er nævnt i beskrivelsen.

1. Krav om bæredygtig produktion og sikkerhedskrav til batterier

Forslaget fastsætter begrænsninger af batteriers indhold af farlige stoffer. Batterier må ifølge artikel 6 ikke indeholde stoffer, der er begrænset i den europæiske kemikalielovgivning, REACH, og herudover stoffer, som er på bilag 1 til forordningen. På nuværende tidspunkt indeholder bilag 1 kviksølv og cadmium. Fsva. bær-

² https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/3rd-mobility-pack/com20180293-annex2_en.pdf

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0098&from=EN>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&from=EN>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0789&from=EN>

bare batterier er begrænsningerne af henholdsvis kviksølv og cadmium enslydende med kravene i det gældende batteridirektiv⁶. Batterier til elektriske køretøjer, der er markedsført før december 2008, er dog undtaget cadmium-begrænsningen i forordningens forslag.

Kommissionen tillægges desuden beføjelse til at vedtage delegerede retsakter med henblik på at ændre begrænsningerne af farlige stoffer. Derved er det muligt at ændre og tilføje stoffer, som skal underlægges restriktioner. Dette kræver, at der foreligger en uacceptabel risiko for menneskers sundhed eller miljøet som følge af stoffets anvendelse til produktion af batterier, eller at stoffet findes i batteriet ved markedsføring eller efterfølgende i batteriets livscyklus. I den forbindelse skal Kommissionen tage hensyn til den socioøkonomiske virkning og vurdere tilgængeligheden af alternativer til det farlige stof.

Fsva. klimabelastning stilles der krav til traktionsbatterier og industrielle batterier om dokumentation i form af en 'Carbon Footprint declaration'. Carbon Footprint er en metodemæssig opgørelse af CO₂-udledning for et givent produkt. Opgørelsen skal omfatte CO₂-udledning ved råstofudvinding, produktion, distribution, egen elektricitetsproduktion og end-of-life fasen, dvs. affaldshåndtering og genanvendelse. Opgørelse af Carbon Footprint skal på sigt danne basis for et klassificeringssystem for traktionsbatterier og industrielle batterier, så disse kan rangeres i forskellige klasser efter deres klimapåvirkning.

Forslaget til forordning stiller krav om indhold af genanvendte råstoffer (sekundære råstoffer) ved produktion af nye industrielle og traktionsbatterier. Kravet stilles til fire af de mest anvendte råstoffer i batterier; Cobolt (Co), bly (Pb), lithium (Li) og nikkel (Ni). Kravene skal gælde fra 2030 og strammes i 2035. De foreslåede andele af genanvendt indhold er som følger:

	2030	2035
Cobolt	12%	20%
Bly	85%	85%
Lithium	4%	10%
Nikkel	4%	12%

Yderligere stilles der krav til ydeevne og holdbarhed for henholdsvis almindelige bærbare batterier samt for genopladelige industribatterier og traktionsbatterier.

Endelig stilles der krav om at bærbare batterier, der er indbygget/integreret i elektrisk eller elektronisk udstyr umiddelbart skal kunne udtages og udskiftes enten af slutbrugeren eller af en uafhængig operatør gennem udstyrets levetid, hvis batteriets levetid er kortere end udstyrets.

2. *Krav om mærkning og information*

Forslaget stiller en række mærknings- og informationskrav. Ud over de krav som allerede gælder i det eksisterende batteridirektiv, stilles der yderligere krav til information om kapacitet og holdbarhed af batteriet, producenten, indholdsstoffer, batteriets type og batch-nr. samt produktions- og markedsføringsdato. Mængden af data, der skal kunne aflæses af batteriet, afhænger af hvilken kategori der er tale om, således at der er færrest krav til de bærbare batterier og flere til de industrielle og traktionsbatterierne.

Fra 2023 skal batterier mærkes med en QR-kode, som skal påtrykkes eller indgraveres i batteriet på en synlig, læselig og uudslettelig måde. QR-koden skal indeholde de ovenfor nævnte informationer og skal løbende udbygges med informationer om overensstemmelse med gældende krav, informationer til slutbruger om bortskaffelse, Carbon Footprint med tilhørende klasser samt due diligence rapporter. Informationerne vil således være tilgængelige for batteriindehaveren ved aflæsning af QR-koden.

⁶ Art. 4, stk. 1, litra a) og b) i EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2006/66/EF af 6. september 2006 om batterier og akkumulatører og udtjente batterier og akkumulatører samt om ophævelse af direktiv 91/157/EØF

Industrielle batterier og traktionsbatterier skal have et batteri-management-system, som indeholder data om de parametre, der har betydning for batteriets 'State of Health', SoH⁷. Disse data, som kan aflæses af batteri-management-systemet, skal være tilgængelige for den der ejer batteriet for at kunne fremme genbrug og re-overing af batteriet.

3. Overensstemmelse, overensstemmelsesvurderingsprocedurer og -institutioner

En batterifabrikant eller dennes bemyndigede repræsentant skal inden markedsføring eller ibrugtagning af et batteri sikre, at dette er i overensstemmelse med de krav, forordningen stiller til batteriets performance inden for bæredygtighed, sikkerhed samt mærkning og information.

Dokumentation for overensstemmelse skal foreligge i form af målinger og beregninger, som er gennemført efter alment anerkendte metoder, og hvor det er muligt efter harmoniserede standarder. Kommissionen tillægges desuden beføjelser til at gennemføre implementeringsretsakter for fælles europæiske specifikationer for afprøvning af performancekravene i de tilfælde, hvor der ikke findes harmoniserede standarder.

Forslaget stiller desuden en lang række krav til etablering af et system, som skal sikre kontrol af, at markedsførte batterier overholder performance-kravene.

Medlemslandene skal således udpege en myndighed, der kan bemyndige institutioner til at vurdere, om et batteri overholder de stillede krav.

Myndigheden og institutionerne underlægges en række krav om uafhængighed, uvildighed og fortrolighed og der stilles krav til de procedurer, som disse hver især skal efterleve. Det foreslåede system har lighed med det, der er kendt fra akkrediterings- og certificeringssystemer ift. at sikre overholdelse af danske, europæiske og internationale standarder.

4. Krav til erhvervsdrivende i værdikæden herunder krav om due diligence (nødvendig omhu)

Forordningen opstiller en række krav til kæden af erhvervsdrivende, der er involveret i værdikæden for produktion og markedsføring af batterier. Begrebet erhvervsdrivende omfatter således fabrikant, bemyndiget repræsentant, importør, distributør samt udbydere af distributørtjenester i det omfang disse har forpligtelser i forbindelse med produktionen af batterier, deres tilgængeliggørelse på markedet, deres markedsføring eller deres ibrugtagning.

Primært pålægges fabrikanten af batterier at sikre sig, at produktet overholder forordningens performance-krav om bæredygtighed og sikkerhed. Fabrikanten skal med teknisk dokumentation, en EU-deklaration og CE-mærkning dokumentere, at kravene er opfyldt. Dokumentation skal være specifik for den enkelte batterimodel og skal opbevares i 10 år.

Derudover pålægges de erhvervsdrivende, der markedsfører genopladelige industrielle batterier eller traktionsbatterier (over 2kWh) på det indre marked, at udarbejde en due diligence-politik, dvs. en politik om sociale, etiske og miljømæssige forhold ifm. udvinding af råstoffer til batteriproduktionen.

De erhvervsdrivende skal herefter varetage en række forpligtelser vedrørende due diligence i forsyningskæden, herunder at opbevare dokumentation for overholdelse af disse forpligtelser, årlig offentliggørelse af oplysningerne samt krav om tredjepartsverifikation. Kravene tager udgangspunkt i OECD's retningslinjer for Multinationale virksomheder. De erhvervsdrivende skal derfor blandt andet vedtage og klart meddele leverandører og offentligheden en virksomhedspolitik for så vidt angår sociale, etiske og miljømæssige forhold i forsyningskæden for visse råstoffer, samt tildele ledelsen ansvar for at overvåge due diligence-processen i forsyningskæden. Due diligence-systemet skal hermed sikre kontrol- og gennemsigtighed af forsyningskæden og indeholde specifikke dokumentationskrav.

⁷ Et mål for hvor slidt batteriet er og dets evne til at levere den ydelse som det kunne fra nyt. SoH afhænger af batteriets alder, samt hvor meget og hvordan det har været brugt.

Kommissionen har til hensigt at udarbejde retningslinjer for anvendelsen af kravene til due diligence og til lægges derudover beføjelser til at vedtage delegerede retsakter med henblik på bl.a. at ændre due diligence forpligtelserne for erhvervsdrivende. Dette kan ske på baggrund af ændringer af forordning (EU) 2017/821 om konfliktminerale og ændringer af due diligence-anbefalingerne i bilag I til OECD's –retningslinjer.

Regeringer, industrisammenslutninger og grupperinger af interesserede organisationer, der har udviklet og fører tilsyn med due diligence-ordninger, kan ansøge om at få en due diligence-ordning i batteriforsyningskæden anerkendt af Kommissionen.

En del af informationerne, som genereres ifm. due diligence, skal gøres tilgængelig i QR-koden i de tilfælde, hvor batterier er mærket med et sådant, jf. afsnit 2.

Hvis en fabrikant ikke er etableret i en medlemsstat, må et batteri kun markedsføres i Unionen, hvis fabrikanten udpeger én bemyndiget repræsentant, som skal acceptere sin rolle som bemyndiget repræsentant for at kunne fungere som sådan. Repræsentanten arbejder på mandat fra fabrikanten og skal som minimum kunne verificere, at EU-deklarationen om overensstemmelse og den tekniske dokumentation er udarbejdet og at fabrikanten har sikret en passende overensstemmelsesvurderingsprocedure for performance-kravene. Repræsentanten skal opbevare dokumentationen i 10 år og stille denne til rådighed for og samarbejde med de nationale myndigheder på baggrund af en begrundet anmodning herom.

Importører af batterier skal sikre sig, at batterierne er i overensstemmelse med forordningens performance- og mærkningskrav. Desuden skal importøren kunne verificere, at fabrikanten har overholdt de relevante overensstemmelsesvurderingsprocedurer, jf. afsnit 3. Importøren skal verificere, at fabrikanten har udarbejdet den fornødne tekniske dokumentation, samt at batteriet er mærket korrekt. Om fornødent skal importøren udføre stikprøvekontrol af batterierne. Importøren må ikke markedsføre batterierne, såfremt der er mistanke om, at batterierne ikke overholder performance- og mærkningskravene. Importøren skal opbevare dokumentationen i 10 år, og stille den til rådighed for og samarbejde med de nationale myndigheder på baggrund af en begrundet anmodning herom.

Distributører skal, før de markedsfører batterier, verificere at fabrikanten, dennes bemyndigede repræsentant eller importøren er registreret i det pågældende medlemsland. De skal desuden sikre sig, at batterierne er mærket korrekt, og at den fornødne information foreligger. Distributøren skal sikre sig, at batterier i deres varetægt under transport og lagring ikke udsættes for betingelser, der kan beskadige batteriernes performance og mærkning.

Såfremt en importør eller distributør markedsfører et batteri under eget navn eller varemærke, eller hvis importøren/distributøren ændrer på batteriet så dets overensstemmelse med performance-kravene ændres, betragtes importøren/distributøren som fabrikant.

Erhvervsdrivende skal opbevare informationer i 10 år, om hvem de har modtaget og leveret batterier til, som kan udleveres til myndigheder efter forespørgsel.

5. Udvidet producentansvar for batterier

Forordningens bestemmelser om udvidet producentansvar for batterier bygger på bestemmelser i det gældende batteridirektiv⁸ samt de nye minimumsbestemmelser for producentansvar, som er fastlagt i det reviderede affaldsrammedirektiv fra 2018⁹. Forslagets bestemmelser om producentansvar adskiller sig overordnet fra det gældende direktiv på en række punkter.

Først og fremmest beskrives roller og ansvar mellem producenter og affaldsaktører mere detaljeret end i det nuværende direktiv. Ansvarsfordelingen mellem producenter og aktører, der indsamler bærbare batterier

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006L0066-20180704&from=DA>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0851&from=EN>

fremgår dog ikke klart af forslaget. Som noget nyt skal producenterne have en autorisation af deres indsamlingssystem for de bærbare batterier af de kompetente myndigheder.

Der indføres desuden – i lighed med bestemmelserne om producentansvar i affaldsdirektivet – nye minimumskrav om åbenhed om kollektive ordningers organisering og økonomi for disse, samt krav om at producenternes bidrag til de kollektive ordninger miljøgraderes. Desuden indføres der et krav om, at medlemslandene skal indføre en autorisationsordning for de kollektive ordninger.

Der er krav om, at producenterne skal indrapportere markedsførte og indsamlede mængder. Derudover skal affaldsoperatører indberette de mængder af udtjente batterier, som de indsamler på egen hånd. Alle indberetninger skal indberettes til de kompetente myndigheder og specificeres på kategori, type og kemi og indberetningsdata skal kvalitetssikres. De kompetente myndigheder skal indberette disse data til Kommissionen.

Indsamlingsmålene for bærbare batterier skærpes. Det nuværende indsamlingsmål på 45 pct. gælder til og med 2023. Derefter er målet 65 pct. i 2025 og 70 pct. i 2030. Batterier til lette transportmidler, som eksempelvis elcykler, henregnes med forslagets nye definition til kategorien bærbare batterier. I forhold til indsamlingsmålet skal denne type batterier dog ikke medregnes i indsamlingsprocenten. Kommissionen forpligtes i stedet til i 2030 at overveje et selvstændigt indsamlingsmål for batterier til lette transportmidler.

Batterier må ikke deponeres eller forbrændes. De indsamlede batterier skal genvindes. Genvindingsprocenten for hele batteriets indhold skærpes med forslaget ift. de eksisterende krav:

	Nuværende	2025	2030
Blysyre-batterier	65 %	75 %	80%
Nikkel-cadmium batterier	75 %	Forventes udfaset	Forventes udfaset
Lithium-ion batterier	-	65 %	70%
Andre batterier	50 %	50 %	-

Derudover indeholder forslaget et nyt krav til genvinding af selve metallerne i batterierne; cobolt, kobber, bly og nikkel på hhv. 90 pct. i 2025 og 95 pct. i 2030, mens tallene for genvinding af lithium er hhv. 35 pct. og 70 pct. Såfremt udtjente batterier eksporteres til genvinding i lande uden for EU, kan det kun medregnes til at opfylde forpligtelser ift. genvindingseffektiviteter og mål, såfremt det kan dokumenteres, at genvindingen er sket under tilsvarende forhold som anført i forslaget.

Yderligere stilles der krav i forbindelse med ændret anvendelse og renovering af batterier til andre formål. Her stilles som krav, at uafhængige operatører skal gives adgang til data i batterimanagementsystemet for traktionsbatterier og industrielle batterier. Samtidig forpligtes sådanne operatører til at sikre, at der er tilstrækkelig kvalitetskontrol og sikkerhedsforanstaltninger omkring de genfremstillede batterier. Genfremstillede batterier fritages desuden fra krav om bl.a. due diligence, Carbon Footprint opgørelse og indhold af genanvendt materiale.

Endeligt stilles der krav om, at producenterne skal stille information til rådighed, som kan fremme reparation og genfremstilling af batterier.

6. Elektronisk informationsudveksling og batteripas

Kommissionen skal inden 2026 etablere et elektronisk informationsudvekslingssystem (kaldet Systemet). Systemet skal indeholde en række data om industrielle batterier og traktionsbatterier, som er sat på markedet i EU. Systemet skal skabe et overblik over den samlede mængde industrielle batterier og traktionsbatterier, der er på det indre marked, herunder også mængde og art af kritiske ressourcer, samt informationer om Carbon Footprint, ansvarlige indkøb, genanvendt materiale i batterierne etc.

Erhvervsdrivende, som markedsfører industrielle eller traktionsbatterier, skal indrapportere de ovenfor nævnte data i et format fastlagt ved en gennemførelsesretsakt. Medlemslandene skal indrapportere indsamlede og behandlede mængder af alle typer af batterier, svarende til de krav, der stilles i det nuværende direktiv.

Fra 2026 skal alle industrielle batterier og traktionsbatterier desuden have et 'batteripas'. Passet skal printes eller graves ind i batteriet. Passet kædes sammen med basale tekniske informationer om ydeevne og levetid og skal være knyttet til de basiskarakteristika om batteriet, som ligger i Systemet. Batteripasset skal være tilgængeligt online via elektroniske systemer, der er interoperable med Systemet. Batteripasset skal give adgang til oplysninger om ydeevne og levetid, når batteriet markedsføres, og når dets status ændres. Hvis ændringen i status skyldes reparation eller ændring af anvendelse, overdrages ansvaret for registreringen i batteripasset til den erhvervsdrivende, der anses for at markedsføre det ændrede industribatteri eller traktionsbatteri.

7. Fællesmarkedsovervågning og kontrol af batterier fra ikke-EU-lande

Der foreslås krav om, at medlemsstaternes markedsovervågningsmyndigheder skal igangsætte tiltag eller foranstaltninger, såfremt myndighederne har grund til at tro, at et batteri, der er omfattet af forordningen, udgør en risiko for menneskers sundhed og sikkerhed, for ejendom eller for miljøet. Opfylder batteriet ikke kravene i forordningen, pålægger myndighederne den relevante erhvervsdrivende at sikre, at batteriet bringes i overensstemmelse med forordningens krav. Kommissionen og andre medlemsstater orienteres, såfremt den manglende overensstemmelse ikke er begrænset til medlemsstatens område. Der stilles tilsvarende krav til batterier, som vurderes at være i overensstemmelse med forordningen, men som udgør en risiko, ligesom der stilles krav ved andre former for manglende overensstemmelse med forordningen.

8. Grønne indkøb

Der foreslås krav om, at offentlige indkøbere ved indkøb af batterier eller produkter der indeholder batterier skal tage hensyn til de miljømæssige påvirkninger, som batterier har over deres livcyklus og sikre sig, at de købte batterier har en minimal påvirkning. Det betyder, at kontraherende myndigheder er forpligtet til at inkludere tekniske specifikationer og tildele kriterier baseret på forordningens bæredygtighedskrav ved udvælgelse af et produkt.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

Nærhedsprincippet

Kommissionens forslag omhandler en række centrale problemer i forbindelse med det indre marked, herunder ulige vilkår for batterier der markedsføres, fordi de gældende bestemmelser er genstand for fortolkning og hindringer for genvindingsmarkedernes funktion, og dermed behov for en stabil og fuldt harmoniseret lovgivningsramme. Dertil kommer en række miljøproblemer i forbindelse med produktion, anvendelse og bortskaffelse af udtjente batterier, herunder miljøskadelige virkninger af farlige stoffer i batterier i tilfælde af, at de ikke bortskaffes korrekt.

Kommissionens forslag er baseret på artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), som skal anvendes i forbindelse med foranstaltninger, der har til formål at skabe eller sikre et vel fungerende indre marked. Dette er et skift fra det nuværende retsgrundlag, da batteridirektivet fra 2006 er baseret på EF-traktatens artikel 175 (nu artikel 191 i TEUF) og på EF-traktatens artikel 95 (nu artikel 114 i TEUF) for de produktrelaterede bestemmelser. Dette er sket ud fra en betragtning om, at forslagets indre marked bestemmelser er dominerende, og at miljøbestemmelserne er supplerende.

Rådets juridiske tjeneste er på baggrund af ønske fra flere medlemsstater i øjeblikket ved at afklare, om det er muligt også at give forslaget hjemmel under artikel 192 i TEUF. Det gælder særligt med henblik på regulering af affaldsområdet som er afhængig af national infrastruktur.

Da formålet med forslaget samlet set vurderes bedst at kunne indfries ved hjælp af regulering på EU-niveau, vurderes det, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Gældende regulering af batterier omfatter dels regler for overensstemmelse med sikkerhedskrav, bæredygtighed (regulering af indholdsstoffer) og markedsovervågning, grønne indkøb samt regler for udvidet producentansvar (affaldshåndtering) og transport af affald.

Fsva. overensstemmelse med sikkerhedskrav er gældende regler fastsat i bekendtgørelse nr. 311 af 30. marts 2016 om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser og bekendtgørelse nr. 839 af 10. juni 2020 om produktsikkerhed i almindelighed og koordination mellem kontrolmyndigheder, som begge har hjemmel i lov nr. 799 af 9. juni 2020 om produkter og markedsovervågning. Det bemærkes, at batteridrevne produkter i visse situationer skal overholde lov nr. 260 af 16. marts 2016 om radioudstyr og elektromagnetiske forhold samt bekendtgørelse nr. 1107 af 6. november 2019 om radioudstyr og elektromagnetiske forhold.

Fsva. krav til bæredygtighed og markedsovervågning er gældende regler fastsat i bekendtgørelse nr. 870 af 08/07/2015 om import og salg samt eksport af batterier og akkumulatorer med hjemmel i lov om kemikalier, jf. lovbekendtgørelse nr 115 af 26/01/2017 med senere ændringer.

Fsva. grønne indkøb udgør Udbudsloven (Lov nr 1564 af 15/12/2015) den generelle ramme.

Fsva. udvidet producentansvar er gældende regler fastsat i bekendtgørelse nr. 1453 af 07/12/2015 om batterier og akkumulatorer og udtjente batterier og akkumulatorer (batteribekendtgørelsen) med hjemmel i Miljøbeskyttelsesloven jf. lovbekendtgørelse nr 1218 af 25/11/2019 med senere ændringer.

Fsva. transport af affald er gældende regler og EU's liste over affaldskoder reguleret i bekendtgørelse nr 224 af 08/03/2019 om affald, som har ophæng i Miljøbeskyttelsesloven jf. lovbekendtgørelse nr 1218 af 25/11/2019 med senere ændringer.

Konsekvenser

Generelt om konsekvensvurderingerne bemærkes det, at der særligt på det økonomiske område stadig er tale om foreløbige vurderinger, som udbygges i takt med, at forslagets bestemmelser bliver tydeliggjort under forhandlingerne i Rådets arbejdsgruppe.

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vil potentielt have lovgivningsmæssige konsekvenser for den danske miljølovgivning og vurderes at have konsekvenser for lovgivning inden for erhvervs-, klima-, energi- og forsyningsområdet. Dette er under afklaring.

Den eksisterende danske miljøregulering om batterier fsva. affald og indhold af farlige stoffer er reguleret ved lov og udmøntet i specifikke bekendtgørelser. Kommissionens forslag til forordning vil på affaldsområdet medføre, at de dele af miljøbeskyttelsesloven, som indeholder hjemler til udvidet producentansvar for batterier efter det gældende batteridirektiv, affaldsdirektivets minimumskrav til producentansvar samt specifikke bestemmelser om batterier, skal ophæves. Ligeledes vil det betyde, at de eksisterende bekendtgørelser om batterier enten skal ophæves eller justeres i forhold til forordningen. Idet der pt. pågår et arbejde med at udmønte affaldsrammedirektivets minimumsbestemmelser for producentansvarsordninger på bekendtgørelsesniveau, skal det desuden analyseres, hvilken betydning det vil få, at producentansvaret for batterier fremover reguleres ved en forordning.

Ift. kemikalielovgivningen forventes der ikke at skulle ske lovændringer, men bekendtgørelse om import og salg samt eksport af batterier og akkumulatorer skal ophæves, idet bestemmelserne vil blive erstattet af forordningens tekst.

Konsekvenserne ift. eventuelle ændringer i overensstemmelsesvurderinger, markedsovervågning og grønne indkøb er ved at blive undersøgt.

Økonomiske konsekvenser

På baggrund af EU-Kommissionens konsekvensanalyse¹⁰, er der gennemført en foreløbig vurdering af de enkelte initiativers forventede konsekvenser for Danmark, herunder staten, kommuner og erhvervsdrivende.

Forslaget forventes kun i mindre omfang at have statsfinansielle konsekvenser. Størrelsen heraf kan dog ikke opgøres på nuværende tidspunkt. Det vurderes, at der kan være øget administration ifm. overensstemmelsesvurderinger af batterier, samt i mindre omfang nye administrative opgaver i forbindelse med det udvidede producentansvar for batterier. En stor del af de administrative opgaver ved overensstemmelsesvurdering og udvidet producentansvar eksisterer dog allerede i dag.

Endelig vil der kunne forekomme øget administration i forbindelse med markedsovervågning og omkostninger i forbindelse med grønne offentlige indkøb. Dette skal undersøges nærmere.

Forslaget kan have økonomiske konsekvenser for kommunerne i forbindelse med indsamling af bærbare batterier. Forslaget er dog foreløbig uklart omkring ansvarsfordeling mellem producenter og offentlige myndigheder (kommuner) for så vidt angår indsamlingsforpligtelsen. Dette bør afklares under forhandlingerne.

Forslaget har ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.

Der foregår ikke produktion af battericeller i Danmark. Men der findes danske erhvervsdrivende, som enten importerer battericeller, som sammensættes til batterier, eller som importerer batterier, der anvendes og markedsføres i egne produkter eller under eget varemærke. Der kan være tale om batterier til mindre elektroniske produkter og robotteknologi eller batterier til anvendelse som traktionsbatterier i arbejdskøretøjer, eller stationære batterier til eksempelvis back-up-strømforsyning eller energilagring ifm. solcelleanlæg. Sådanne erhvervsdrivende vil i forslagens forstand blive betragtet som batteriproducenter. Det vurderes på den baggrund, at der er færre end 10 af denne type batteriproducenter i Danmark, men dette er stadig under afklaring.

Der er desuden danske virksomheder og institutter, der tester og afprøver batterier ift. batteriernes performance, som ligeledes kan vurdere brugte batterier ift. genbrugelighed og ændret anvendelse af batterierne (2. life).

Endelig er der affaldsoperatører, som står for indsamling og sortering af bærbare såvel som startbatterier, traktionsbatterier og industrielle batterier. Der findes ikke danske genvindingsvirksomheder, som genvinder sekundære råstoffer fra udtjente batterier.

På baggrund af analysen af de enkelte initiativer i Kommissionens konsekvensvurdering vurderes det foreløbigt, at forslaget kan medføre økonomiske og administrative konsekvenser for dansk erhvervsliv på følgende områder:

Batteriproducenter skal sikre:

- at CO₂-fodafttrykket af traktionsbatterier og industribatterier med en kapacitet på mere end 2 kWh ledsages af teknisk dokumentation, der for hver batterimodel og -batch for hver fabrik, indeholder en erklæring vedrørende CO₂-fodafttryk
- at batterierne skal mærkes med en QR-kode, som giver adgang til en række oplysninger
- dokumentation for, at produktet er overensstemmelse med performance- og mærkningskrav
- at industribatterier og traktionsbatterier, der markedsføres eller tages i brug, og hvis kapacitet er på over 2 kWh, har en elektronisk registrering (et 'batteripas').

¹⁰ Commission Staff Working Document Impact Assessment Report, SWD(2020) 335 final, Brussels, 10.12.2020

De erhvervsdrivende i forsyningskæde, herunder batteriproducenter, importører og distributører, der markedsfører genopladelige industribatterier og traktionsbatterier med en kapacitet på over 2 kWh, er forpligtigede til:

- at udarbejde en due diligence politik, dvs. en politik omkring sociale, etiske og miljømæssige forhold ifm. udvinding af råstoffer til batteriproduktionen samt opbevare dokumentation for sin overholdelse af forpligtelserne til due diligence i forsyningskæden samt resultaterne af den tredjepartsverifikation, der er udført af bemyndigede organer
- indlæse oplysninger i et maskinlæsbart format i det elektroniske informationsudvekslingssystem (Systemet), som Kommissionen inden den 1. januar 2026 skal etablere. Systemet skal indeholde oplysninger og data om industribatterier og traktionsbatterier med en kapacitet over 2kWh. Kommissionen fastsætter yderligere detaljer bl.a. vedrørende dataformater, samt regler for at få adgang til at dele, håndtere, udforske, offentliggøre og genbruge oplysninger og data i systemet.

Det er Regeringens vurdering, at de erhvervsøkonomiske og administrative konsekvenser ved ovenstående ikke kan kvantificeres på nuværende tidspunkt, idet antallet af erhvervsdrivende, der bliver omfattet, endnu ikke er afklaret, herunder særligt fsva. due diligence-ordningen. Der er desuden brug for yderligere afklaring af, hvordan specifikke krav i due diligence-ordningen og omkostningen ved performance- og overensstemmelsestestene udmøntes.

Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser fsva. skatter, afgifter, subsidier m.v.

Andre samfundsøkonomiske konsekvenser herunder beskæftigelse, arbejdsmarkedet og ligestilling

Kommissionens konsekvensvurdering omfatter ikke privatøkonomiske konsekvenser for borgerne. Generelt er det vanskeligt at vurdere, men det antages, at en eventuel meromkostning for eksempelvis en producent eller en importør vil blive afspejlet i batterienes pris, mens lavere omkostninger vil betyde en prisreduktion.

Forslaget vurderes ikke at have væsentlige konsekvenser for beskæftigelsen, arbejdsmarkedet og ligestilling.

Beskyttelsesniveauet

Forslaget vil have en positiv virkning på beskyttelsesniveauet i Danmark alene begrundet i de skærpede bindende krav til indsamling og genanvendelse af udtjente batterier. Derudover vil forslaget for flere af initiativerne have en positiv virkning for det globale beskyttelsesniveau i form af reducerede CO₂-emissioner, færre humantoksiske stoffer i batterierne og et lavere ressourcetryk på ikke-fornybare ressourcer. Disse effekter kan dog ikke kvantificeres og omregnes til et dansk beskyttelsesniveau.

Særlig konsekvenser for Grønland og Færøerne

Forslagets bestemmelser om due diligence for udvinding af råstoffer til batteriproduktion kan have konsekvenser for Grønland. Eventuelle konsekvenser er endnu ikke afklaret.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget.

Batteriforeningen kommenterer udelukkende på regler for de bærbare batterier og tilslutter sig kravene om bæredygtighed og performance for disse, samt udtrykker tilfredshed med, at Kommissionen har anerkendt, at engangsbatterier er det bedste valg til visse anvendelser. Derudover er Batteriforeningen bekymret for forslagets høje indsamlingsmål for bærbare batterier, som de mener kan være vanskelige at nå, særligt med den nuværende opgørelsesmetode. Batteriforeningen er derfor tilhænger af Kommissionens forslag om en opgørelsesmetode baseret på 'batterier tilgængelige for indsamling'. Batteriforeningen understreger, at de ønsker en affaldshåndtering, som er administrativ ubureaukratisk og tager udgangspunkt i en kommunal indsamling. Endelig fremfører Batteriforeningen, at de er modstandere af krav om modulerede bidrag til de kollektive ordninger.

Dansk Affaldsforening (DAF) opfordrer til, at der iværksættes en proces med de danske aktører, hvor den nye tilgang til reguleringen af et produktområde kan drøftes. DAF anser både bæredygtigheds- og performancekrav samt krav til affaldshåndteringen som meget detaljerede og påpeger, at det kan være et problem ift. at få det til at passe med den praktiske udførelse og det øvrige nationale affaldshåndteringssystem. DAF påpeger desuden, at brandfare ifm. indsamling af bærbar batterier ikke er tilstrækkeligt adresseret i forslaget, og foreslår det udbygges med regler om særskilt indsamling af lithium-ion batterier. Desuden gør DAF opmærksom på, at definitionen af batterier til lette køretøjer ikke omfatter batterier til segways og løbehjul m.m., og påpeger at der ikke er affaldshåndteringsmål for disse. Yderligere konstaterer DAF, at afrapporteringen af indsamlede batterier kan foregå uden om producentansvaret, og at der stadig er mulighed for at eksportere brugte batterier til oparbejdning uden for EU. Endelig nævner DAF, at Kommissionen tillægges store beføjelser ved de mange delegerede retsakter, der skal udarbejdes.

Dansk Autogenbrug opfordrer til, at der i forbindelse med reglerne for producentansvar indtænkes person- og trafikikkerhed ved omgang med traktionsbatterier (batterier til elkøretøjer), herunder skadede eller muligvis skadede traktionsbatterier. Det foreslås at gennemføre følgelovgivning, der tager højde for de farer, traktionsbatterier udgør i henseende til transport, håndtering og opbevaring. Dansk Autogenbrug opfordrer desuden til at samtænke en ny batteriforordning med direktivet for udtjente køretøjer i forhold til eksempelvis terminologi og sikker håndtering af traktionsbatterier.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 2. marts 2021.

Batteriforeningen bakker op om det øgede kædeansvar. Batteriforeningen finder det vigtigt, at det fortsat er muligt at gøre brug af den kommunale indsamling samt at forslaget adresserer problemerne omkring importen af batterier udefra. Batteriforeningen ønsker mere åbenhed omkring processer m.v. i genanvendelses- og oparbejdningsindustriene og er bekymrede for om forslaget vil resultere i for bureaukratiske dokumentationskrav for virksomhederne. Endelig præciserer batteriforeningen, at de ønsker at opgørelsen af indsamlingsprocenten skal ske, efter den beregningsmetode der er baseret på 'batterier tilgængelig for indsamling', fremfor den nuværende, som er baseret på markedsførte mængder.

Dansk Industri henstiller til, at man tager højde for proportionaliteten i forhold til de administrative byrder for virksomhederne og udtrykker desuden bekymring for, om Kommissionen med forslaget ønsker at undgå almindelige standardiseringsarbejder og procedurer og i stedet overgå til tekniske specifikationer udarbejdet af Kommissionen ved Joint Research Center.

Rådet for Grøn Omstilling mener, der skal være krav til, at batteriet altid skal kunne tages ud af udstyret, og ikke kun hvis batteriets levetid er kortere end udstyrets. Dette skal ske af hensyn til genbrug og genanvendelse og muligheden for adskillelse af produktet. Rådet for Grøn Omstilling mener, at der bør være et forbud mod eksport af batteriaffald ud af EU. Alternativt bør forbuddet dække ikke-OECD-lande. Rådet for Grøn Omstilling finder det ikke tilstrækkeligt med en restriktion om, at udtjente batterier, som eksporteres til genvinding i lande uden for EU, kun kan medregnes til at opfylde forpligtigelser i forhold til genvindingseffektivitet og mål, såfremt det kan dokumenteres, at genvindingen er sket under tilsvarende forhold som anført i forslaget. Rådet for Grøn Omstilling mener endvidere, at det bør præciseres, at reparation og genbrug af batterier er en vigtig strategi, som om muligt skal foretrækkes frem for genanvendelse. Endelige finder Rådet for Grøn Omstilling, at kravene til grønne indkøb bør skærpes, så det reelt underbygger en bæredygtig omstilling – f.eks. krav til at batterier om muligt skal kunne: 1) genbruges/repareres; eller 2) genanvendes i prioriteret rækkefølge.

Danmarks Naturfredningsforening bakker op om bemærkningerne fra Rådet for Grøn Omstilling, idet man særligt betoner vigtigheden af grønne indkøb.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemslande har på de indledende møder generelt udtrykt støtte til formål og indhold af forslaget. Dog har flere af de medlemslande, Danmark normalt sammenligner os med, udtrykt bekymring for at

forslaget er udformet som en forordning og udelukkende har ophæng i EU-traktatens art. 114 om totalharmonisering. Dette gælder særligt ift. regulering af affaldsområdet, hvor der i dag eksisterer regler for udvidet producentansvar med ophæng i Traktatens art. 191, som giver medlemslandene bedre muligheder for at tilpasse forslaget affaldsregler til nationale forhold.

Ligeledes har flere medlemslande givet udtryk for, at det er væsentligt at have klart definerede kategorier af batterier, særligt ift. dataindsamling og affaldshåndtering.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens forslag til forordning om batterier og udtjente batterier velkomment som grundlag for drøftelse af en mere omfattende reguleringen af batterier på EU-niveau. Forslaget kan bidrage til både miljø- og klimagevinster samt til omstillingen til en cirkulær økonomi, øget vækst, jobskabelse og forsyningsikkerhed i Europa, gennem øget genanvendelse, mindsket deponering og forøget ressourceeffektivitet og mindre CO₂-udledning. I den forbindelse finder regeringen det vigtigt, at batteriforordningen understøtter en omkostningseffektiv grøn omstilling, herunder gennem elektrificering. Det gælder blandt andet i forbindelse med omstillingen af vejtransporten til nulemissionskøretøjer, hvor batterier spiller en vigtig rolle, hvilket vil afstedkomme en stigende efterspørgsel efter batterier.

Regeringen støtter i udgangspunktet forslaget ambitioner vedrørende:

- Krav om bæredygtig produktion og sikkerhedskrav til batterier
- Krav om mærkning og information
- Overensstemmelses procedurer og institutioner
- Krav til erhvervsdrivende i værdikæden herunder krav om due diligence (rettidig omhu)
- Udvidet producentansvar for batterier
- Elektronisk informationsudveksling og batteripas
- Fællesmarkedsovervågning og kontrol af batterier fra ikke-EU-lande
- Offentlige grønne indkøb

Regeringen lægger vægt på, at udfordringerne med oprindelsen af råstofferne og de dermed forbundne miljømæssige og sociale risici adresseres. Regeringen støtter, at der indføres due diligence-krav i forsyningskæder for så vidt angår råstoffer til elbilbatterier og større industribatterier. De administrative omkostninger for erhvervsdrivende skal også tages i betragtning ved udformningen af kravene med henblik på at opnå et afbalanceret system uden uforholdsmæssige administrative byrder. Regeringen finder det positivt, at kravene bygger på internationalt anerkendte due diligence-retningslinjer, herunder særligt OECD's retningslinjer for Multinationale Virksomheder samt ILO's trepartserklæring om principperne for multinationale virksomheder og socialpolitik. Regeringen finder det endvidere vigtigt, at kravene for så vidt muligt justeres, så de er sammenfaldende med generelle krav om due diligence.

Regeringen finder det væsentligt, at forordningens detaljering af minimumskravene for det udvidede producentansvar for batterier ikke hindrer, at det kan sammentænkes og koordineres med øvrige producentansvarsordninger, herunder særligt producentansvaret for elektronik, således at forpligtelserne kan opfyldes miljømæssigt og økonomisk effektivt.

Regeringen finder som udgangspunkt, at nogle dele af forslaget, som omhandler affaldsområdet, der er afhængig af den nationale infrastruktur med fordel kunne hjemles i TEUF art. 192. Regeringen afventer i den forbindelse en udtalelse fra Rådets juridiske tjeneste.

Regeringen hilser genbrug, ændret anvendelse og reformering af større batterier velkommen, idet det kan bidrage til at fremme den cirkulære økonomi. I den forbindelse finder Regeringen det væsentligt, at forordningen sikrer, at data om batteriernes tilstand gøres tilgængelige for de personer, der enten skal erhverve eller reparere batteriet.

Regeringen finder det væsentligt, at målene for indsamling, genanvendelse og indhold af genanvendt materiale i nye batterier er ambitiøse, så de kan bidrage til lukkede ressourcekredsløb og fremme Europas uafhængighed af ressourcer, som er udvundet under socialt, etisk og miljømæssigt uacceptable forhold.

Regeringen finder det yderligere væsentligt, at kategoriseringen af batterier er så simpel og konsistent, at det ikke giver anledning til tvivl om kategorisering i henholdsvis markedsføring og affaldshåndtering, således at fejlsortering i affaldsledet og dermed fejl i indberettede affaldsmængder minimeres. Dette har særligt betydning for, at producenterne – og dermed Danmark som helhed – kan dokumentere, at affaldsmålene opfyldes.

Regeringen finder, at der skal være en entydig definition af de aktører, som er involveret i batteriværdikæden. Dermed sikres, at ansvarsfordelingen og informations- og dokumentationsforpligtigelser kan placeres på de rette aktører.

Regeringen vurderer, at der specifikt i forhold til forordningens sikkerhedskrav udestår en nærmere præcisering og afklaring af rækkevidden af de fysisk-mekaniske sikkerhedskrav. Disse krav er ikke beskrevet i kapitlet netop omhandlende sikkerhedskrav (med undtagelse af stationære batterier), men alene refereret til i udkastets artikel 4, stk. 2. Regeringen finder, at disse sikkerhedskrav, som bl.a. skal sikre, at der ikke opstår brandfare eller lignende, ikke kun bør omfatte de stationære batterier, men også bør omfatte alle andre batterier, dog med undtagelse af bærbare batterier til almindelig anvendelse.

Regeringen finder, at det er nødvendigt med en række informations- og dokumentationsforpligtelser for at kunne etablere og vedligeholde en cirkulær økonomi for batterier, såvel som for andre produkttyper. For at forpligtelserne ikke skal blive en uoverstigelig byrde for erhvervslivet og myndigheder, er det væsentligt at etablere datasystemer, som underbygger disse forpligtelser. I den forbindelse hilser Regeringen forslaget om mærkning med brug af digital teknologi som fx QR-koder på batterierne velkomment, da mærkning med brug af digital teknologi vil kunne referere til en del af den information, der skal indsamles og deles om batterierne. Regeringen finder det i den forbindelse vigtigt, at information og data gøres lettilgængelig, maskinlæsbar og interoperabel gennem brug af åbne standarder. Der er dog samtidig vigtig at sikre, at kravene om mærkning i batteriforordningen hænger sammen med mærkningskrav og øvrige krav til information om produkter, som findes i anden lovgivning. Det bør herunder sikres, at mærkningen hænger sammen med eventuelle øvrige digitale løsninger om informationsoplysning, som er under udvikling. Herunder vil regeringen arbejde for, at en erhvervsdrivende så vidt muligt kun skal anvende én QR-kode eller anden digital løsning til at oplyse alle krav, som gælder på tværs af lovgivning.

Regeringen støtter anvendelsen af ”ny metode” til udvikling af harmoniserede standarder for batterier i regi af det europæiske standardiseringssystem og med tæt inddragelse af interessenter. Regeringen finder, at forslagets artikel 16, hvormed Kommissionen kan anvende gennemførelsesretsakter til at definere tekniske specifikationer for batterier som alternativ til ”ny metode” og harmoniserede standarder, kun bør tages i brug som en absolut nødløsning.

På alle punkter gælder, at en konkret dansk stillingtagen fordrer en præcisering og uddybende kortlægning af forslagernes konkrete implikationer. Dette forventes tilvejebragt via de forestående drøftelser af forslaget i Rådets arbejdsgruppe.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 29. januar 2021.

Notatet er ligeledes sendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

2. Grønning af Det europæiske semester KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Grønningen af det europæiske semester er på den uformelle videokonference for EU's miljøministre den 18. marts 2021 til udveksling af synspunkter. Det europæiske semester indledes hvert år med offentliggørelsen af Kommissionens årlige strategi for bæredygtig vækst (ASGS) året forinden. Genopretningsplanerne under genopretningsfaciliteten vil i 2021 være landenes primære planer til EU om økonomisk-politiske tiltag. Formandskabet ønsker en drøftelse af om gennemførelsen af genopretningsplanerne er tilstrækkelig til at sikre en grøn omstilling. Derudover ønsker formandskabet en drøftelse af, hvordan genopretningsplanerne kunne styrkes og ses i sammenhæng med EU's budget. Og desuden ønskes en drøftelse af, hvordan man kan styrke en yderligere integration af miljø- og klima i det europæiske semester. Regeringen støtter Kommissionens fokus på bæredygtig vækst i den årlige strategi for bæredygtig vækst, og at der i genopretningsplanerne sættes fokus på den grønne omstilling. Regeringen støtter, at EU's flerårige finansielle ramme og genopretningsinstrumentet skal understøtte indfrielsen af EU's klimamål. Fra dansk side ses genopretningsmidlerne som en unik mulighed for at understøtte en grøn genopretning i EU. Drøftelsen har isoleret set ingen juridiske, økonomiske eller beskyttelsesmæssige konsekvenser. Formandskabet samler op på drøftelserne og overbringer til Det europæiske råd ift. den videre proces.

Baggrund.

Det europæiske semester indledes hvert år med offentliggørelsen af Kommissionens årlige strategi for bæredygtig vækst (ASGS) året forinden. Offentliggørelsen af strategien for bæredygtig vækst den 17. september lå i år tidligere end normalt (ASGS'en offentliggøres normalt i november), da Kommissionen med strategien for 2021 ønskede at præsentere sine overordnede prioriteter for den økonomiske politik i EU forud for EU-landenes offentliggørelse af genopretningsplaner under genopretningsfaciliteten (kan indsendes fra 15. oktober 2020 og frem til 30. april 2021). Genopretningsplanerne under genopretningsfaciliteten vil i 2021 være landenes primære planer til EU om økonomisk-politiske tiltag.

Kommissionens vurderinger af genopretningsplanerne erstatter i 2021 Kommissionens *landerapporter*. Kommissionen vil fortsat offentliggøre dybdegående analyser for lande med risici for makroøkonomiske ubalancer. De dybdegående analyser offentliggøres sammen med Kommissionens vurderinger af landenes Stabilitets- og Konvergensprogrammer, som EU-landene skal offentliggøre inden udgangen af april. Kommissionen fremlægger ikke udkast til landespecifikke anbefalinger i 2021 for de lande, som vælger at indsende genopretningsplaner, men vil fremlægge en form for anbefaling vedr. landenes finanspolitik.

Som et led i semesterprocessen er der på rådsmødet (miljø) i marts en årlig drøftelse af semesterets prioriteter ift. miljø- og klimapolitiske prioriteter.

Regeringen er i færd med at forberede sin fremsendelse af den danske genopretningsplan til Kommissionen.

Formål og indhold

I Kommissionens årlige strategi for bæredygtig vækst for 2021, fastholdes prioriteterne fra 2020 for det økonomiske samarbejde i 2021. Kommissionen fastlægger således følgende prioriteter for det økonomiske samarbejde i 2021: bæredygtighed, produktivitet og digitalisering, social retfærdighed og makroøkonomisk stabilitet.

Med Kommissionens strategi for bæredygtig vækst er målet at fremme bæredygtig konkurrencedygtighed i EU. Fsva. bæredygtighed fremhæver Kommissionen, at genopretningen efter COVID-19-krisen giver mulighed for at accelerere overgangen til klimaneutralitet senest i 2050. EU-landenes genopretningsplaner skal understøtte aftalerne om, at mindst 30 pct. fra den flerårige finansielle ramme og EU's genopretningsinstrument, herunder mindst 37 pct. fra EU's genopretningsfacilitet, skal målrettes klimamæssige tiltag, målet om klimaneutralitet senest i 2050 og EU's opjusterede klimamål for 2030 på mindst 55 pct. reduktion af drivhusgasudledninger i forhold til 1990-niveau. Alle udgifter skal være i overensstemmelse med Parisaftalen og princippet om "do no significant harm", så midlerne må ikke være i modstrid med klimamålsætningerne og den grønne omstilling.

Genopretningsfaciliteten indebærer, at der kan gives finansiel assistance til landene i form af direkte støtte (tilskud) og/eller udlån. Direkte støtte tildeles på basis af en fordelingsnøgle og skal ikke tilbagebetales af det land, som modtager støtten. Lån skal tilbagebetales af det land, som modtager støtten. Den samlede finansielle assistance fra genopretningsfaciliteten kan udgøre op til 672,5 mia. euro (2018-priser), heraf 312,5 i direkte støtte og 360 i lån.

Alle EU-lande kan komme i betragtning til finansiel assistance fra genopretningsfaciliteten i form af direkte støtte og/eller udlån. Et land, som ønsker at modtage finansiel assistance fra genopretningsfaciliteten, skal udarbejde en genopretningsplan.

Genopretningsplanerne, som skal fremlægges af landene, skal bl.a. bidrage til grøn omstilling, hvor mindst 37% af midlerne til et lands plan skal anvendes.

Formandskabet ønsker på den uformelle videokonference for EU's miljøministre en drøftelse af om gennemførelsen af genopretningsplanerne er tilstrækkeligt til at sikre en grøn omstilling, hvordan genopretningsplanerne kan styrkes og ses i sammenhæng med EU's budget, samt hvordan man kan styrke en yderligere integration af miljø- og klima i det europæiske semester.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet har ikke udtalt sig.

Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

Konsekvenser

Drøftelsen har ingen konkrete juridiske, økonomiske eller beskyttelsesmæssige konsekvenser.

Høring

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 2. marts 2021

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder det vigtigt, at Danmark arbejder for, at semesteret og genopretningsplanerne både understøtter klimamål og miljømål. Det er en del af reguleringen og en del af den vejledning, som Kommissionen er kommet med. Det er i den sammenhæng også vigtigt, at de danske genopretningsplaner også understøtter biodiversitet. DN støtter endvidere 92-gruppens synspunkter.

92-gruppen finder det vigtigt, at integrationen af klima, miljø og biodiversitet sker i den europæiske politik. Og det er meget positivt, at Danmark også har den linje både i forhold til EU's politik og de konkrete genopretningsplaner. 92-gruppen udtrykker anerkendelse af, at det bevæger sig i den rigtige retning. Det er imidlertid også vigtigt, at de ikke-grønne dele af genopretningsplanerne lever op til princippet om 'do no harm'. Dvs., at man skal fremme det grønne, men også udfase ikke miljøvenlige subsidier. 92-gruppen mener, at der skal være fokus på begge dele. Man støtter endvidere DN's synspunkter.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Den 6. november 2020 vedtog Rådet konklusioner om strategien for bæredygtig vækst, der generelt støttede prioriteterne og budskaberne i strategien

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens fokus på bæredygtig vækst i den årlige strategi for bæredygtig vækst.

Regeringen støtter, at EU's flerårige finansielle ramme og genopretningsinstrumentet fokuseres på bl.a. den grønne omstilling. Det er vigtigt, at den grønne omstilling tænkes ind som en tværgående prioritet, og at der f.eks. de midler, der allokeres til klimarelaterede tiltag, også er fokus på at sikre, at de har en faktisk klimaeffekt. Fra dansk side ses genopretningsmidlerne som en unik mulighed for at understøtte en grøn genopretning i EU, hvilket vil bidrage til vækst og beskæftigelse.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg
Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. **Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Ny EU-klimatilpasningsstrategi KOM(2021) 82**

Resumé

Kommissionen har den 24. februar 2021 offentliggjort en ny EU-klimatilpasningsstrategi. Strategien bygger videre på den eksisterende EU klimatilpasningsstrategi fra 2013, som blev evalueret i 2018. Strategien skal fortsætte med at hjælpe alle dele af samfundet både indenfor og uden for EU med at forbedre data og viden om klimapåvirkninger, styrke planlægning og klimarisikostyring og fremskynde handling og finansiering ift. klimatilpasning. Den nye strategi sigter på at understøtte visionen om et klimarobust EU i 2050, som er indskrevet i den foreslåede klimaforordning (EU's klimalov). Strategien beskriver, hvordan Kommissionen agter at understøtte medlemsstaterne i at tilpasse sig virkningerne af klimaændringer med henblik på, at EU samlet set skal være klimatilpasset og klimarobust i 2050. Dette indebærer, at EU i 2050 sigter mod klimaneutralitet, samt at have styrket sin klimatilpasningskapacitet og minimeret sårbarheden over for klimapåvirkninger i overensstemmelse med Parisaftalen og den foreslåede europæiske klimalov. Strategien peger på medlemsstaterne som de implementeringsansvarlige og opregner en række initiativer fra Kommissionens side med sigte på at understøtte medlemsstaternes klimatilpasning. Derudover sigter strategien på at styrke EU' og medlemsstaternes internationale multi- og bilaterale samarbejde med lande uden for EU. Strategien har fire hovedmål: 1. at forbedre og dele data og viden om klimapåvirkninger og tilpasningsløsninger, 2. at understøtte en systemisk tilgang til klimatilpasning gennem forbedret integration af klimatilpasning i politikker, planer og finansielle instrumenter, 3. at accelerere og fremskynde implementering af tilpasningsløsninger og indsatser i EU, og 4. at styrke internationalt samarbejde om klimatilpasning på globalt plan. EU's klimatilpasningsstrategi har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget. Strategien har ikke sig selv nogen betydning for beskyttelsesniveauet i Danmark. Regeringen byder strategien velkommen som et oplæg til at støtte medlemsstaternes arbejde med at klimatilpasning. Regeringen bifalder en samlet EU-strategi, som bidrag til en sammenhængende tilpasningsindsats i EU og til et klimarobust EU.

Baggrund

Kommissionen har den 24. februar 2021 offentliggjort en ny EU-klimatilpasningsstrategi. Strategien blev annonceret i forbindelse med Kommissionens grønne pagt (European Green Deal), og er del af bestræbelserne på at øge EU's klimaambition om en emissionsreduktion på minimum 55 % i 2030 og klimaneutralitet og klimarobusthed i 2050. Den kommende EU-klimaforordning (såkaldte klimalov) skal bidrage til sikre rammerne for fremskridt med at nå det globale klimatilpasningsmål, der er fastlagt i artikel 7 i Parisaftalen. Klimaforandringerne vil dog fortsat skabe betydelige problemer i og uden for Europa på trods af en omfattende reduktion af udledning af drivhusgasser frem mod en klimaneutralitet. Klimatilpasningsstrategien er designet til at understøtte opfyldelsen af målet for et klimarobust Europa i 2050.

Strategien bygger videre på den eksisterende EU tilpasningsstrategi fra 2013, som blev evalueret i 2018.

Formål og indhold

EU's klimatilpasningsstrategi sigter mod at hjælpe EU-institutioner, medlemsstater, virksomheder, organisationer, internationale partnere og borgere.

Den nye strategi har som mål at realisere 2050-visionen om et klimarobust EU ved at bidrage til at gøre klimatilpasning i medlemsstaterne: 1. smartere, 2. mere systemisk og 3. hurtigere samt at øge EU's internationale indsats for klimatilpasning. Dette betyder, at EU i 2050, både sigter mod klimaneutralitet, og mod at have styrket sin klimatilpasningskapacitet og minimeret sårbarheden over for klimapåvirkninger i overensstemmelse med Parisaftalen og den foreslåede europæiske klimalov.

Strategien understreger, at klimapåvirkningerne allerede kan mærkes i dag. Globale og europæiske temperaturer har gentagne gange slået rekorder i de seneste år. På trods af hvad EU og medlemsstaterne gør for at afbøde klimaforandringerne, så vil de have konsekvenser i hele Europa de kommende årtier. Klimaændringerne øger forekomsten af ekstreme vejrhendelser betydeligt. Dette spænder fra hidtil usete skovbrande og hedeølger, mere ødelæggende tørke i Middelhavsområdet, fremskyndet erosion ved Atlanterhavskysten, til mere alvorlige oversvømmelser, decimerede skove og hyppigere alvorlige skader på Europas kyster og kystsamfund.

For EU som helhed er de nuværende økonomiske tab som følge af vejr og klimarelaterede hændelser (fx ved skovbrande, oversvømmelser, tørke og skader på mennesker) opgjort til gennemsnitligt 12 mia. EUR om året. Analyser viser, at hvis den globale opvarmning stiger med 1,5°C vil det føre til årlige tab på mindst 40 mia. EUR om året (0,3% af BNP), mens en opvarmning på 3°C resulterer i årlige tab på mindst 170 mia. EUR (1,36% af BNP).

Strategien understreger, at klimatilpasning handler om at forstå klimaforandringerne og planlægge og handle derudfra for at forhindre og minimere virkningerne og adressere deres konsekvenser. Fordelene ved klimatilpasning handler både om undgå skader på mennesker, beskytte naturen og biodiversiteten og materielle tab. Men klimaforandringerne forekommer også i andre dele af verden på flere måder, som påvirker Europa, såsom gennem handel og forsyningskæder, spredning af infektioner, trusler mod international sikkerhed eller migration.

EU har allerede handlet for at øge modstandsdygtigheden over for klimaforandringerne med klimatilpasningsstrategien fra 2013 og den gennemførte evaluering i 2018. Den nye strategi vil bygge på erfaringer herfra. Den øger ambitionerne og udvider strategien til at dække nye områder samt sætter mere fokus på at understøtte handling og implementering.

Strategien sigter mod at realisere visionen for et klimatilpasset EU i 2050 indenfor 4 områder som skal gøre klimatilpasningen smartere, mere systemisk, hurtigere og intensivere den internationale indsats

1. Smartere klimatilpasning: forbedring af viden og styring af usikkerhed

På trods af fremskridt, så er der fortsat mangel på viden om klimatilpasning. Klimaforandringerne medfører en række farer bredt i samfundet. Derfor er det nødvendigt med en stor videnbase for at kunne informere om konsekvenserne og hvad der kan gøres. Strategien skal således bidrage til mere forskning og digitalisering, som skal kobles til beslutningsprocesser for både regeringer, borgere og virksomheder.

På trods af, at en stor og stigende mængde data om klima og klimatilpasning er frit tilgængeligt, er data ofte ikke gode nok til at det fører til konkrete handlinger eller politisk beslutningstagning. Der er brug for yderligere data og statistikker som er rettidige, nøjagtige, tilgængelige og brugervenlige. Myndigheder, borgere og virksomheder har brug for klimatilpasningsdata om risiko og tab for at træffe korrekt-informerede beslutninger om investering i klimatilpasning.

Mangel på adgang til konkrete og brugbare løsninger er en af de største barrierer for klimatilpasning. Den nye strategi skal mobilisere yderligere støtte til fx udvikling af bedre økonomiske modeller for virkningerne af klimaforandringerne, sektorforbindelser og deres (økonomiske og ikke-økonomiske) omkostninger, en dybere forståelse af sundheds- og miljøpåvirkninger og fremme innovativ anvendelse af klimadata. Der er en stigende efterspørgsel på at oversætte klimadata og information til konkrete værktøjer og løsninger, som beslutningstagere kan benytte til at sikre handling og investering i klimatilpasning.

For at gøre klimatilpasningsindsatsen smartere vil Kommissionen ifølge strategien blandt andet:

- Bidrage til forskning gennem Horizon Europe, Digital Europe, Copernicus og EMODnet
- Forbedre og dele 'state of the art' om tilpasningsmodeller, risikovurdering og beslutningsstøtteværktøjer
- Fremme og støtte brugen af Risk Data Hub til registrering og indsamling af klimarelaterede data om risiko og tab.
- Sammen med forsikringsbranchen udforske de bedste måder til indsamling af ensartede data om skader, tab og forsikring ift. klimatilpasning.
- Udvide anvendelsesområdet for offentlig adgang til miljøoplysninger i INSPIRE-direktivet til også at omfatte data om klimarelaterede risici og tab.
- Opdatere og udvide Climate-ADAPT som kilde til viden om klimapåvirkninger og tilpasning
- Etablere et europæisk klima- og sundhedsobservatorium under Climate-ADAPT.

2. Mere systemisk klimatilpasning: Støtte politikudvikling på alle niveauer og sektorer:

Klimaændringerne har omfattende konsekvenser på tværs af sektorer og på alle niveauer (lokalt, regionalt, nationalt), og klimatilpasningsindsatsen bør være systemisk.

Kommissionen vil fortsat aktivt integrere overvejelser om klimamodstandsdygtighed inden for relevante politikområder, der gælder for både den offentlige og den private sektor. Dette vil strække sig ud over flere sektorer, herunder landbrug, infrastruktur og forsikring. Den opdaterede klimatilpasningsstrategi har i forhold til den systemiske tilgang tre tværgående prioriteter: 1) planlægning og lokal handling; 2) indarbejde klimatilpasning og -risici i den finanspolitiske planlægning; 3) naturbaserede løsninger til klimatilpasning.

Planlægning og lokal handling: Der ønskes at fremme lokale klimatilpasningsstrategier. Nationale, regionale og lokale myndigheder bør videreudvikle eksisterende strategier, hvortil Kommissionen tilbyder støtte til gennemførelse af EU's politikker for klimatilpasning gennem tekniske supportinstrumenter. Hertil er overvågning, rapportering og evaluering afgørende for at fastlægge en robust baseline, som fremskridt med hensyn til tilpasning måles med. Gennemførelsesforordningen om forvaltning af energionionen og klimainsatsen fastlægger allerede strukturen, formatet, indsendelsesprocesser og gennemgang af klimatilpasningsoplysninger rapporteret af medlemsstaterne.

Lokalområderne er grundlaget for klimatilpasning, som strategien og EU skal bidrage til gennem finansiel støtte blandt andet via de europæiske struktur- og investeringsfonde, den fælles landbrugspolitik, LIFE-programmet og genopretningspakken som følge af COVID-19.

Strategien skal bidrage til at styrke EU's borgmesterpakt for klima & energi og den globale borgmesterpakt i form af direkte assistance til at hjælpe med at udvikle og implementere klimatilpasningsstrategier og planer.

Indarbejde klimatilpasning og -risici i den finanspolitiske planlægning: De nationale finanspolitiske rammer i EU-landene inkluderer kun i begrænset omfang planlægning og risikostyring ift. klimaforandringerne og naturkatastrofer. Afhjælpning og genopbygning efter ekstreme vejrhændelser vil øge de offentlige udgifter, herunder kompensation for uforsikrede tab. Virkningerne på produktionskapaciteten kan have en negativ indvirkning på den økonomiske vækst.

Strategien opfordrer medlemsstater til at indarbejde katastrofestyring i budgetplanlægning og institutionelle ordninger. Økonomisk og finanspolitisk modstandsdygtighed ift. klimaforandringerne og ekstreme vejrhændelser kræver inddragelse af en række sandsynlige klimascenarier i den økonomiske politik. Sunde risikovurderinger bør vurdere virkningen og sandsynligheden for plausible klimaforandrings-scenarier. Klimatilpasning og -modstandsdygtighed er også integreret i EU's genopretningsindsats som følge af COVID-19, som blandt anden forventes at understøtte investeringer og planer for at forbedre klimaresistens i hele EU.

Naturbaserede løsninger: Klimaforandringerne påvirker i høj grad levesteder for dyr og planter. Klimaforandringer vil føre til direkte og indirekte forandringer af økosystemer i form af naturlige vegetation og af habitater, herunder skovtyper og biodiversitet i hele Europa.

2013-strategien har ligeledes haft fokus på at fremme naturbaserede løsninger til klimatilpasning, som har flere sidegevinster fx genopretning af naturområder, beskyttelse mod oversvømmelser, forhindring af skovbrande og køling af byer. Økosystemer i god stand er mere modstandsdygtige over for klimaændringerne og giver naturen plads til at tilpasse sig, som ligeledes er til fordel for menneskers klimatilpasning.

En vigtig del af EU's klimatilpasningsstrategi er naturbaserede løsninger og tilgange til klimatilpasning, også kaldt blå eller grønne infrastrukturer, som ofte er multifunktionelle og helhedsorienterede, som leverer flere fordele for naturen mv. Som del af strategien skal naturbaserede løsninger og deres fordele kvantificeres yderligere og kommunikeres ud til beslutningstagere og praktikere for at udbrede og forbedre deres anvendelse.

Naturen, vandressourcer, skove og landbrugsafgrøder udgør kritiske funktioner, som samfundet er afhængige af, såsom rent drikkevand, kulstofbinding, fødevarer, træ- og skovprodukter, friluftsmuligheder og levesteder. Sikring af at vand, skove og landbrug kan modstå et skiftende klima er afgørende for klimatilpasningen af samfundet.

For at gøre klimatilpasningsindsatsen mere systemisk vil Kommissionen ifølge strategien blandt andet:

- Stimulere mellem medlemsstater regionalt og på tværs af grænser.
- Opgradere klimatilpasningsovervågning, rapportering og evaluering gennem udvikling af harmoniserede rammer for standarder og indikatorer
- Øge støtten til planlægning og implementering af lokal klimatilpasning og lancere en tilpasningsstøttefacilitet under EU's borgmesterpagt
- Udvikle metoder til at måle den potentielle indvirkning af klimarelaterede risici på de offentlige finanser, udvikle værktøjer og modeller til klimastresstest og deltage i drøftelser med medlemsstaterne om bedre hensyntagen til klimaforandringer i national rapportering og finanspolitiske rammer
- Sammen med medlemsstaterne udforske og drøfte mulige handlinger til at dæmpe den finanspolitiske indvirkning af klimarelaterede begivenheder og reducere finanspolitiske bæredygtighedsrisici
- Fortsætte med at tilskynde og hjælpe medlemsstaterne med at implementere naturbaserede løsninger gennem vurderinger, vejledning, kapacitetsopbygning og EU-finansiering.

3. Hurtigere klimatilpasning

For at fremskynde klimatilpasning er der behov for ressourcer. EU øgede udgiftsmålet til klimaindsatsen til 30% i budgettet for 2021-2027, hvor klimatilpasning indgår som en nøglekomponent. En yderligere styrkelse under Den Europæiske Socialfond vil frigøre midler til at beskytte de mest sårbare områder. Det vurderes dog fortsat, at der i EU er et yderligere finansieringsbehov for investeringer i klimatilpasning. Den Europæiske Investeringsbank meddelte i sin nye klimakøreplan fuld støtte til EU's nye tilpasningsstrategi, som vil blive nærmere beskrevet inden udgangen af 2021. EIB vil sikre, at alle de operationer, den understøtter, er klimasikre og aktivt forfølger investeringsmuligheder i udvikling og implementering i klimatilpasning.

Fremskyndelse af handling og investeringer i klimatilpasningsløsninger: Mangel på adgang til konkrete og brugbare løsninger er en af de største barrierer for klimatilpasning. Strategien vil have fokus på at fortsætte med at indsamle viden, hvor der mangler viden i dag. Herunder gennem forsknings- og innovationsaktiviteter bl.a. under Horizon 2020 og dens efterfølger Horizon Europe. Kommissionen vil blandt andet bidrage med at udbrede viden og løsninger om modstandsdygtigere afgrøder, træsorter og

vegetationer i områder påvirket af klimaforandringerne. Strategien vil fortsætte med at fremme og tilskynde til private investeringer i klimatilpasning ift. den fornyede strategi for bæredygtig finansiering og EU's taksonomi.

Nedbringelse af klimarelaterede risici: Investering i modstandsdygtig og klimatilpasset infrastruktur betaler sig. Infrastruktur varer ofte i mange årtier, men meget af den eksisterende infrastruktur er endnu ikke tilpasset. For at minimere risikoen for katastrofer og sikre omkostningseffektiv infrastruktur bør infrastrukturinvesteringer ligeledes være tilpasset og parat til klimaforandringerne. Fremadrettet skal metoder til klimatilpasning forbedres yderligere og anvendes til at tackle den eksisterende infrastrukturens klimamodstand. Kommissionen vil fortsætte med at udarbejde og opdatere vejledninger til klimatilpasning af store infrastrukturprojekter og udvide til eksisterende infrastruktur samt fremme brugen selv om infrastrukturen ikke er EU-finansieret.

Strategien opfordrer ligeledes til en klimatilpasning af Europas bygninger. Ekstremt vejr og klimaforandringer kan beskadige bygninger og deres afbødningspotentiale, f.eks. solpaneler eller varmeisolering. Bygninger kan dog også bidrage til klimatilpasning fx ved at forsinke vand fra skybrud og reducere den urbane varmeø-effekt med grønne tage og vægge. Kommissionen vil undersøge mulighederne for bedre at forudsige klimainduceret stress på bygninger og at integrere klimaresistensovervejelser i opførelse og renovering af bygninger.

Nedbringe områder som ikke er forsikrede: En række områder og mennesker i EU er ikke tilstrækkelige forsikrede i tilfælde af klimarelaterede katastrofer. Antallet af ikke-forsikrede vurderes at ville vokse og ses ofte i områder som er de mest udsatte for klimapåvirkninger. Et groft skøn viser, at en stigning i forsikringsdækning på 1 pct. kan reducere de globale omkostninger ved klimarelaterede katastrofer for skatteydere eller regeringer med 22 pct.

Sikring af tilgængelighed og bæredygtighed af ferskvand: Sikring af at ferskvand er tilgængeligt på en bæredygtig måde, er grundlæggende for klimatilpasningsindsatsen. Vand understøtter mange sektorer af økonomien, og adgang til drikkevand er et grundlæggende menneskeligt behov. Men voldsom regn og oversvømmelser kan have ødelæggende virkninger på samfund og infrastruktur. Europa står i stigende grad over for situationer med enten for meget eller for lidt vand. Smart og bæredygtig vandforbrug kræver tilpasninger i alle sektorer. Kommissionen vil prioritere dette gennem et øget engagement i den fælles gennemførelsesstrategi for Vandrammedirektivet og Oversvømmelsesdirektiverne.

Naturbaserede løsninger er særligt velegnede til klimatilpasning og beskyttelse af ferskvand. Klimaændringer forværrer udfordringen med at dele vandressourcer og kræver tættere samarbejde mellem tilpasningsindsatser og vandforvaltningsmyndigheder- og sektor.

Strategien har ligeledes fokus på at reducere vandforbruget kraftigt. Kommissionen vil bl.a. fremme en bredere anvendelse af tørkeforvaltningsplaner, foranstaltninger til at øge jordens tilbageholdelseskapacitet og sikkert vandgenbrug. Kommissionen foreslår at tackle forbedring af vandeffektivitet og genbrug ved at hæve kravene til produkter, der er underlagt miljøvenligt design og energimærkning, energiproduktion, boliger og bygninger og landbrug, og vil se på, hvordan man kan forbedre vandbesparelser i industrianlæg. Med strategien skal Kommissionen og medlemsstaterne også fremme overgangen til vandbesparende teknologier og fremgangsmåder ved at fastsætte en pris, der afspejler vandets værdi korrekt.

Klimaændringer truer ligeledes vandkvaliteten. En stabil og sikker forsyning af drikkevand er af største betydning og indgår i strategien. Klimaforandringerne vil øge risikoen for forurening af ferskvand. Derfor bør klimaeffekterne indgå i risikoanalyserne af drikkevandforvaltningsplanerne og der bør ske videreudvikling af vandovervågningsteknologier.

For at sikre en hurtigere klimatilpasningsindsats vil Kommissionen ifølge strategien blandt andet:

- Gennemføre den planlagte Horizon Europe-mission om klimatilpasning.

- Integrere klimatilpasning i opdateringen af Natura 2000 og vejledninger i klimaforandringer og i den kommende skovstrategi.
- Adressere skybrudshåndtering og håndtering af overfladevand i byområder i den kommende revision af Byspildevandsdirektivet.
- Videreudvikle EU's taksonomi for bæredygtige aktiviteter til klimatilpasning.
- Udvikle en EU-dækkende klimarisikovurdering og styrke klimahensyn i EU's katastrofeforebyggelse og –styring.
- Øge samarbejdet med standardiseringsorganisationer til klimasikre standarder og udvikle nye til klimatilpasningsløsninger.
- Støtte integrationen af klimaovervejelser i kriterierne for opførelse og renovering af bygninger og kritisk infrastruktur.
- Hjælpe med at reducere vandforbruget ved at hæve vandbesparelseskravene for produkter, tilskynde til vandeffektivitet og besparelser, og ved at fremme en bredere anvendelse af tørkeforvaltningsplaner samt bæredygtig jordforvaltning og arealanvendelse.
- Hjælpe med at garantere en stabil og sikker forsyning af drikkevand ved at tilskynde til indarbejdelse af risikoen for klimaændringer i risikoanalyser af vandforvaltning.

4. Styrkelse af den globale indsats for modstandsdygtighed over for klimaet:

Klimaforandringer og klimatilpasning er en udfordring for alle regioner i verden, men det er de fattigste og mest sårbare regioner, der er mindst i stand til at tilpasse sig på grund af fx begrænsede ressourcer eller langvarige kriser. Hertil har EU og medlemsstater forpligtet sig til at opskalere deres finansielle bistand i fremtiden. Andelen af EU's klimafinansiering der er målrettet mod klimatilpasning er stigende med særlig fokus på de mest sårbare lande.

EU skal fremadrettet fortsætte med at støtte partnerlande til at tilpasse sig konsekvenserne af klimaforandringerne på flere niveauer Herunder ift. tilvejebringelse af ressourcer, bidrage til at øge effektiviteten af klimatilpasningsløsninger og støtte hertil. Kernen i EU's internationale indsats for klimatilpasning bør bestå i at integrere politik og indsatser fra Den Grønne Pagt og klimatilpasningsstrategien i EU's og medlemsstaternes udviklingspolitik. EU bør stræbe efter at dele viden og værktøjer med partnerlande.

For at styrke den globale klimatilpasningsindsats vil Kommissionen ifølge strategien blandt andet:

- Styrke støtten til udvikling og implementering af nationalt bestemte bidrag og nationale tilpasningsplaner i EU-partnerlande og mainstreamede konfliktfølsomme, foregribende og forebyggende klimamodstandsdygtighed og beredskab i relevante EU-politikker og instrumenter til ekstern handling.
- Intensivere og udvide tilpasningsstøtten til lokale myndigheder i EU-partnerlande og udvikle regionale programmer, herunder for lande i EU's sydlige og østlige områder, og i kandidatlande og potentielle kandidater
- Støtte partnerlande i udformningen af politikker og incitamenter til at fremme klimaresistente investeringer, herunder i naturbaserede løsninger
- Uddybe politisk engagement i tilpasning til klimaændringer med internationale og regionale partnere og partnerlande
- Øge puljen af viden og værktøjer om tilpasning, der er tilgængelige for lande uden for EU, og fremme tilpasning i grønne alliancer og partnerskaber.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om strategien, men ventes at vedtage en resolution om strategien.

Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant, idet der er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

EU's klimatilpasningsstrategi har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget. Når Kommissionens forslag udmøntes i konkrete initiativer vil disse forslags konsekvenser blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil. Det bemærkes, at en den kommende nye EU-klimalov forventes at forpligte medlemsstaterne til at gøre fremskridt i forhold til tilpasningsevnen og i kombination med opfyldelse af visionen om et klimarobust EU i 2050 kan dette medføre konsekvenser.

EU's klimatilpasningsstrategi har ikke i sig selv nogen betydning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. De enkelte forslag som Kommissionen vil fremsætte som følge af strategien forventes at kunne få en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark

Høring

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 2. marts 2021.

Dansk Miljøteknologi ser gerne, at regeringens holdning i højere grad understøtter de konkrete tiltag fremhævet i strategien, herunder i forhold til vandforvaltning og fremme af vandbesparende teknologier og fremgangsmåder.

Dansk Industri (DI) finder, at der i strategien er gode signaler, herunder i forhold til reduktion af vandforbrug, håndtering af overløb, link til taksonomi, brug af naturbaserede løsninger samt vigtigheden af, at der oparbejdes mere viden bl.a. gennem Horizon Europe-programmet.

92-gruppen mener, at det er afgørende, at EU styrker sin globale klimatilpasningsindsats og herunder ikke mindst styrker og øger sin støtte til de fattigste og mest sårbare lande. Det er disse lande, der rammes hårdest af klimaændringerne, de ofte ikke har noget ansvar for, mens rige lande som EU har en stor del af det historiske ansvar. Derfor mener 92-gruppen, at det er vigtigt, at EU i højere grad lever op til sine forpligtelser om at yde tilstrækkelig, ny og additional klimafinansiering fra offentlige kilder, herunder at det bliver som gavebistand og ikke lån. Man finder, at den nye EU-klimatilpasningsstrategi er ukonkret og blødt formuleret om disse forpligtelser og konkrete tiltag, og det bør Danmark arbejde for at forbedre.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er på nuværende tidspunkt ikke kendskab til andre medlemsstaters holdninger

Det forventes, at der i løbet af 2021 skal vedtages rådskonklusioner om klimatilpasningsstrategien.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen byder strategien velkommen som et oplæg til at støtte medlemsstaternes arbejde med klimatilpasning. Regeringen bifalder en samlet EU-strategi, som bidrag til en sammenhængende tilpasningsindsats i EU og til et klimarobust EU.

Regeringen finder det vigtigt, at strategien implementeres igennem eksisterende instrumenter, direktiver og forordninger, og at strategien og EU-indsatser for klimatilpasning er i overensstemmelse med de nationale strategier og handlingsplaner.

Regeringen finder, at strategien er i overensstemmelse med- og komplementerer rammerne for arbejdet med den nationale klimatilpasningsplan, som er under udarbejdelse.

Det er positivt, at strategien sætter fokus på helhedsorienterede løsninger og udvikling og bedre brug af data, da der bl.a. er behov for socioøkonomiske beslutningsværktøjer til at finde optimale klimatilpasningsløsninger på lokalt og nationalt niveau. Det er ligeledes positivt, at en stigende andel af EU's budget anvendes til

klima, herunder klimatilpasning via EU's finansieringsmekanismer, ligesom strategien sætter fokus på grænseoverskridende udfordringer og løsninger på tværs af administrative og nationale grænser.

Regeringen er enig i de overordnede fokusområder i strategien, herunder at strategien lægger stor vægt på naturbaserede løsninger, som kan bidrage med omkostningseffektive løsninger på klimatilpasning og skabe mest mulig synergi til andre indsatsområder. I den forbindelse bifalder regeringen, at klimatilpasning vil blive integreret i en opdatering af Natura 2000 og i en kommende skovstrategi.

Regeringen bakker op om strategiens fokus på at beskytte infrastrukturens klimamodstand. I den forbindelse er det vigtigt, at implementering af strategien også fokuserer på infrastruktur som fx vandforsyning og spildevandshåndtering.

Regeringen finder ligeledes, at medlemsstaternes mulighed for medfinansiering af indsatser via EU-fonde er et vigtigt bidrag til øget implementering af klimatilpasningsindsatser.

Regeringen havde gerne set et fokusområde i strategien, der lagde op til en bredere anskuelse af klimatilpasning, der f.eks. også omfatter sårbarheder og risici i samfundet generelt. Det vil sige ud over klimaændringerens direkte påvirkning og konkrete fysiske tiltag.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets afgørelse om et generelt EU-miljøhandlingsprogram frem til 2030 KOM(2020) 652

Revideret version af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 12. november 2020

Resumé

Kommissionen har fremlagt et forslag til et miljøhandlingsprogram for EU frem til 2030. Det er fastlagt i TEUF artikel 192, stk.3, at EU skal have et fælles miljøhandlingsprogram, og at det vedtages i den almindelige lovgivningsprocedure af Europa-Parlamentet og Rådet. Kommissionens forslag til miljøhandlingsprogram supplerer den europæiske grønne pagt. Kommissionens forslag indeholder fem elementer. For det første en godkendelse af den grønne pagt. For det andet et samlet mål for EU's miljøpolitik frem mod 2050, der fokuserer på, at EU's borgere skal leve et godt liv inden for de miljømæssige grænser. For det tredje indeholder programmet seks tematiske miljøprioriteter. Disse er a) klimaneutralitet, b) klimatilpasning, c) en regenerativ ressourcebegrænsende vækstmodel og cirkulær økonomi, d) et mål om nul forurening og et giftfrit miljø, e) en beskyttelse af biodiversitet og naturkapital, samt f) en fremme af bæredygtig produktion og forbrug. For det fjerde indeholder programmet en beskrivelse af de væsentligste virkemidler til fremme af programmets mål. Disse er implementering af EU lovgivning, fremme en integreret tilgang til politikudvikling, fremme af miljø og klima i det europæiske semester, fjerne miljøskadelige subsidier, fremme bæredygtig finansiering, fremme at politik er baseret på den bedst tilgængelige viden. For det femte indeholder programmet en ramme for etablering af et monitoreringsrammeverk for den samlede miljøpolitik, som skal benyttes i monitoreringen af fremdriften på de enkelte målsætninger under programmet. Programmet ændrer i sig selv ikke beskyttelsesniveauet, da det ikke ændrer den konkrete regulering af miljøforhold. Programmet har i sig selv ingen økonomiske konsekvenser i Danmark.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2016) 652 af 14. oktober 2020 fremsendt forslag om afgørelse om et generelt EU-miljøhandlingsprogram frem til 2030. Forslaget er oversendt af Rådssekretariatet til Rådet den 16. oktober 2020 i en dansk sprogudgave.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 192 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Den 17. marts 2021 forventes en generel indstilling til forslaget af blive vedtaget i COREPER. Formandskabet vil orientere om forslaget på den uformelle videokonference for EU's miljøministre den 18. marts 2021.

Formål og indhold

Miljøhandlingsprogrammer har fastlagt linjerne for EU's miljøpolitik siden de tidlige 1970'ere. Det nuværende 7. miljøhandlingsprogram udløb den 31. december 2020. Det er fastlagt i traktaten, TEUF artikel 192, stk. 3, at EU skal have et miljøhandlingsprogram, der fastlægger EU's prioriterede målsætninger på miljøområdet.

Det blev fastlagt i det 7. miljøhandlingsprogram artikel 4, stk. 3, at Kommissionen i god tid skal fremlægge et udkast med henblik på at undgå et mellemrum mellem det 7. og det 8. miljøhandlingsprogram. Både Ministerrådet og Europaparlamentet har anmodet om, at Kommissionen senest primo 2020 skulle fremlægge et forslag til miljøhandlingsprogram.

Forslagets artikel 1 fastslår, at formålet med miljøprogrammet er at definere de prioriterede mål for EU's miljøpolitik, de tematiske prioriteter, de virkemidler, der er centrale for at nå målene, samt at der skal fastlægges en monitoreringsramme for at nå målene. Programmet skal accelerere opnåelsen af den grønne omstilling ift. en klimaneutral, ressourceeffektiv, ren og cirkulær økonomi og programmet endosserer målsætningerne og initiativerne i den grønne pagt. Programmet skal endvidere være EU's bidrag til at nå de miljømæssige aspekter af FN's verdensmål samt Parisaftalens målsætninger. Forslaget til paragraf 1 indeholder en godkendelse af den grønne pagt.

Forslagets artikel 2 fastlægger EU's langsigtede prioriterede mål for 2050: At borgerne lever godt inden for planetens grænser i en regenerativ økonomi, hvor intet går til spilde, hvor der ingen nettoemissioner er af drivhusgasser, og hvor den økonomisk vækst afkobles fra ressourceudnyttelse og miljøforringelse. Et sundt miljø skal understøtte borgernes trivsel, at biodiversiteten trives, og at den naturlige kapital beskyttes, gendannes og værdsættes på måder, der forbedrer modstandsdygtigheden over for klimaændringer og andre miljømæssige risici. Unionen sætter tempoet for at sikre velstand for nuværende og fremtidige generationer globalt.

Artikel 2 fastlægger endvidere programmets seks tematiske prioriterede mål frem til 2030, som overlapper med de faglige temaer fra meddelelsen om den grønne pagt. Disse er følgende:

- a) Reduktion af drivhusgasser i forhold til EU's 2030-emissionsmål og 2050-mål om klimaneutralitet.
- b) Forbedret klimatilpasningskapacitet, styrket modstandsdygtighed og mindsket sårbarhed ift. klimaforandringer.
- c) Fremskridt mod en regenerativ vækstmodel med hensyntagen til naturen, som er afkoblet fra ressourceudnyttelse og miljøforringelse og fremmer overgangen til en cirkulær økonomi.
- d) Fremme en nulforureningsambition for et giftfrit miljø, herunder for luft, vand og jord, og beskytte borgernes helbred og trivsel mod miljørelaterede risici og påvirkninger.
- e) Beskytte, bevare og genoprette biodiversitet og forbedre naturkapitel.
- f) Fremme miljømæssig bæredygtighed og mindske presset på miljøet og klimaet i forbindelse med produktion og forbrug, især inden for energi, industriel udvikling, bygninger og infrastruktur, mobilitet og fødevarer systemet.

Forslagets artikel 3 fastlægger de virkemidler, der er centrale for at nå de prioriterede mål, idet der er behov for en række underliggende, men nødvendige betingelser for at opnå de seks tematiske mål. Opfyldelse af de prioriterede mål i det 8. miljøhandlingsprogram vil kræve:

- a) sikring af en effektiv og virkningsfuld gennemførelse af EU-lovgivningen om miljø og klima samt at tilstræbe topkvalitet i miljøindsatsen på EU-plan samt på nationalt, regionalt og lokalt plan.
- b) styrkelse af den integrerede tilgang til politikudvikling og -gennemførelse, navnlig ved:

- i. at integrere miljøhandlingsprogrammets seks tematiske prioriterede mål i alle relevante strategier mv.
 - ii. maksimere fordelene ved at gennemføre direktiverne om miljøvurderinger.
 - iii. at lægge stor vægt på synergier og potentielle afvejninger mellem økonomiske, miljømæssige og sociale mål så ingen lades i stikken
 - iv. regelmæssigt at evaluere eksisterende politikker og udarbejde konsekvensanalyser for nye initiativer, der er inkluderende og tager hensyn til indvirkningen på miljø og klima
- c) effektiv integration af miljømæssig og klimamæssig bæredygtighed i det europæiske semester for økonomisk styring, herunder i de nationale reformprogrammer og nationale genopretnings- og resiliensplaner
 - d) mobilisering af bæredygtige investeringer fra offentlige og private kilder.
 - e) udfasning af miljøskadelige subsidier på EU-plan og nationalt plan.
 - f) sikring af, at miljøpolitikker og -foranstaltninger bygger på den bedste tilgængelige videnskabelige viden og styrker den miljømæssige vidensbase og udbredelsen heraf.
 - g) udnyttelse af potentialet i digitale teknologier og datateknologier til at støtte miljøpolitikken og samtidig minimere deres miljøfodaftryk.
 - h) fuld udnyttelse af naturbaserede løsninger og social innovation.
 - i) effektiv anvendelse af høje standarder for gennemsigtighed, offentlig deltagelse og adgang til klage og domstolsprøvelse i overensstemmelse med konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet (Århuskonventionen)
 - j) sikring af, at data og bevismateriale i forbindelse med gennemførelsen af det 8. miljøhandlingsprogram er offentligt tilgængelige og lettilgængelige.
 - k) understøtning af den globale udbredelse af de prioriterede mål og sikring af sammenhæng mellem interne og eksterne tilgange og en koordineret indsats, navnlig for så vidt angår:
 - i. samarbejde med partnerlandene om klima- og miljøforanstaltninger.
 - ii. styrkelse af samarbejdet med henblik på at danne partnerskaber og alliancer vedrørende miljøbeskyttelse og fremme miljøsamarbejde i G7 og G20
 - iii. styrkelse af gennemførelse af Parisaftalen, konventionen om den biologiske mangfoldighed og andre multilaterale miljøaftaler.
 - iv. styrkelse af den internationale forvaltning af miljøet ved at lukke de resterende huller og styrke respekten for og anvendelsen af anerkendte internationale miljøprincipper
 - v. sikring af, at finansiel bistand til tredjelande fremmer FN's 2030-dagsorden.

Programmets artikel 4 fastlægger en overvågningsramme i miljøhandlingsprogrammet. Der skal sikres en omfattende overvågning af alle EU's miljømål, hvor Miljøagenturet og Kemikalieagenturet skal hjælpe Kommissionen med indsamling af data og analyser. Denne overvågningsramme skal bidrage til eksisterende miljø- og klimarapportering og til EU's rapportering på bæredygtighed og opfyldelse af verdensmål med miljø- og klimarelevans. Overvågningsrammen skal også øge sammenhængen mellem emner som miljø, klima og bæredygtighed i relevante EU rapporter som det europæiske semester, Eurostats verdensmålsrapporter mv.

Der skal i lighed med det syvende miljøhandlingsprogram udvælges en række indikatorer, der kan følge udviklingen inden for de seks tematiske prioriterede mål. Her spiller særligt Miljøagenturet og det europæiske statistiske system en særlig rolle. Udviklingen af disse indikatorer kan desuden understøtte det igangværende arbejde omkring planetære grænser på emner som ferskvand, arealanvendelse og forsurening af havet og på EU's forbrugsaftryk, herunder afskovning og skovforringelser i tredjelande. Kommissionen regner med i slutningen af 2021 efter konsultationer at kunne præsentere et forslag til indikatorerne.

Endeligt foreslår Kommissionen, at der gennemføres en evaluering af miljøhandlingsprogrammet i 2029.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Miljøudvalg, der er ledende udvalg.

Nærhedsprincippet

Forslaget til et nyt miljøhandlingsprogram er baseret på TEUF artikel 192, stk. 3. Kommissionen forklarer i sit forslag, at miljøhandlingsprogrammets mål ikke kan opnås af medlemsstaterne alene. Et af programmets formål er at skabe fælles ejerskab imellem EU's institutioner og medlemsstaterne for det prioriterede område, da der netop på miljø- og klimaområdet er delt kompetence mellem disse. Programmet skal desuden også skabe en forudsigelig ramme og retning på de prioriterede områder for alle beslutningstagerne og andre relevante interessenter inden for det miljø- og klimapolitiske område.

Da formålet med forslaget samlet set vurderes bedst at kunne indfries ved hjælp af regulering på EU-niveau, vurderes det, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har i sig selv ingen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, administrative, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. En fuld gennemførelse af de målsætninger, der ligger i programmet og i den grønne pagt, vil have omfattende økonomiske og miljømæssige konsekvenser.

Forslaget har mindre konsekvenser for EU's budget, da det foreslås, at øge udgifterne til Miljøagenturet og Kemikalieagenturet på grund af deres rolle i udviklingen af og opfølgning på indikatorer i den foreslåede monitoreringsramme.

En vedtagelse af forslaget påvirker i sig selv ikke beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. En fuld gennemførelse af programmets målsætninger vil have betydelige positive konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget.

Danmarks Naturfredningsforening hilser forslaget velkommen men er bekymret over, at det ikke peger på konkrete forslag til handlinger ift. EU's miljøpolitik. Handlingsprogrammet skal præciseres og udbygges med konkrete handlinger.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at Kommissionens grønne pagt er den siddende Kommissions dokument uden retlig status for medlemsstaterne og Europa-Parlamentet. Danmarks Naturfredningsforening opfatter den grønne pagt som en god og vigtig ramme for unionens udvikling, men dens planlagte initiativer rækker kun 2-3 år frem. EU's miljøhandlingsprogrammer har endvidere en retslig bindende karakter med ophæng i traktaten og er forhandlet mellem Kommission, Rådet og Parlamentet, hvormed alle tre parter forpligter sig til at arbejde aktivt for at gennemføre handlingsprogrammet inden for en bindende langsigtet ramme om de næste ti års miljøpolitik. EU's miljøhandlingsprogrammer sigter mod at skabe en strategisk og praktisk handleramme og et udspring for forbedring af EU's miljøpolitik og indsatser i de sektorer og strukturer, der er drivere for natur- og miljøpåvirkning i EU. Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at udkastet ikke opstiller en selvstændig konkret ramme men snarere henviser til mål og indsatser i den grønne pagt, uden dog at indskrive de konkrete mål fra pagtens mange initiativer. En mulig løsning kunne være løbende at indskrive konkrete mål i miljøhandlingsprogrammet med efterfølgende vedtagelse.

Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at de miljøpolitiske principper som forsigtighedsprincippet og forurenere betaler samt prioriteringen om absolutte afkobling mellem økonomisk vækst og miljøbelastning i lighed med det 7. miljøhandlingsprogram skrives ind, så de er styrende principper for EU's miljøpolitik.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at de er positive over for en række elementer i forslaget, herunder den omfattende karakter af de seks tematiske mål, forpligtelsen til det nye mål om "regenerativ vækst" - dvs. at give mere tilbage til planeten end vi tager, og forpligtelsen til at støtte modstandsdygtighed, at gøre "gør ingen skade" til en juridisk forpligtelse og tilpasse retningslinjerne og værktøjerne til bedre regulering for at afspejle denne, fokus for overvågningsforpligtelsen til at omfatte "opnåelse af en systemisk omstilling", gentagelse af respekten for planetariske grænser både i visionen og overvågningen, integrationen af verdensmålene, det øgede fokus på implementering og vægt på forbedret sammenhæng – og fokus på en integrerede

tilgang, mainstreaming, grøn finansiering, en reform af skadelige subsidier og videnskabsbaseret tilgang, samt anmodningen om yderligere personale i Det Europæiske Miljøagentur (EEA) og Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA).

Dansk Industri bakker op om den grønne pagt og henviser til sine bemærkninger dertil. Dansk Industri ser blandt de udpegede temaer især et stort potentiale i cirkulær økonomi, både med hensyn til det overordnede mål om "live well, within the planetary boundaries", men også ved at levere til de andre temaer, særligt klimaneutralitet og reduktion af miljømæssigt pres som følge af produktion og forbrug. Ligesom temaet om klimatilpasning af blandt andet infrastruktur er vigtigt.

Dansk Industri bakker op om, at tage udgangspunkt i videnskabelig viden og at udnytte eksisterende data og digitale muligheder. Der skal opfordres til altid at gennemføre konsekvensanalyser for at sager som den om SCIP-databasen undgås, da dens udgifter ikke står mål med dens minimal bidrag.

Dansk Industri ser store muligheder i Kommissionens handlingsplan for cirkulær økonomi og peger særligt på ecodesigndirektivet og tilgangen bag dette, der er til fordel for miljøet og virksomheder, og opfordrer til at udbrede direktivets gyldighedsområdet. DI fremhæver desuden grønne offentlige indkøb og arbejdet med at etablere standarder som to vigtige drivere for den cirkulære økonomi.

Dansk Industri er positiv over for den tydelige prioritering af indsatser for klimatilpasning, som hænger tæt sammen med et revideret byspildevandsdirektiv. Der skal også være opmærksomhed på klimaændringer og klimatilpasning ift. at indfri vandrammedirektivets målsætninger. Der er desuden behov for analyser af sammenhængen mellem "nul forurening" og behovet for nye grænseværdier i spildevand, drikkevand og for genbrug af vand for at kunne modernisere EU's vandmiljøregulering.

Endeligt støtter Dansk Industri, at der sikres tilstrækkelige midler til Det Europæiske Miljøagentur (EEA) og Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) for at understøtte monitorering, måling og rapportering. Desuden bør håndhævelse af kemikalielovgivningen i EU styrkes for at sikre mere ensartet konkurrence imellem EU og lande uden for EU.

Landbrug & Fødevarer støtter forslaget og deler holdningen om, at alle medlemslandene skal bidrage til omstillingen til en bæredygtig, klimaneutral og ressourceeffektiv økonomi. Landbrug & Fødevarer støtter fokus på positive synergieffekter ved at sammentænke regulering på tværs af politikområder, da det er vigtigt at undgå dobbeltregulering. Landbrug & Fødevarer ønsker, at cirkulær bioøkonomi prioriteres højere i miljøhandlingsprogrammet, da det spiller en afgørende rolle i arbejdet for fuld ressourceudnyttelse og for nedbringelsen af forurening.

Landbrug & Fødevarer noterer sig, at det eneste selvstændige initiativ i modsætning til tidligere miljøhandlingsprogrammer omhandler et nyt monitoreringsværktøj. Landbrug & Fødevarer støtter fælles målemetoder men understreger, at dobbeltrapportering og ekstra administrative byrder skal undgås. Endeligt henstiller Landbrug & Fødevarer til, at programmet bakker op om og spiller sammen med initiativerne i den grønne pagt.

Forbrugerrådet Tænk bakker op om programmets primære målsætninger, herunder målet om klimaneutralitet i 2050, målet om omstilling til en cirkulær økonomi og ikke mindst målet om nul-forurening. De bemærker, at udkastet ikke er præget af konkrete handlinger men i stedet henviser til forskellige handlingsplaner, hvorfor Forbrugerrådet Tænk ser det nødvendigt at nærlæse disse handlingsplaner og give høring på dem. Forbrugerrådet Tænk støtter op om, at Det Europæiske Miljøagentur (EEA) og Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) tilføres flere ressourcer og bemærker, at miljøområdet skal opprioriteres og tilføres flere ressourcer, hvis ambitionerne i udkastet skal realiseres. Dette ses tydeligt i de årlige rapporter fra Miljøagenturet om miljøets tilstand i EU.

Dansk Affaldsforening bakker op om regeringens holdning i det udsendte rammenotat.

3F understreger, at det skal være tydeligt, hvorvidt brugen af udtrykket bæredygtighed kun indebærer miljø og klima eller også sociale hensyn som eksempelvis jobskabelse og arbejdsmiljøforhold. 3F opfordrer på den baggrund til, at Danmark tydeliggør, at et bæredygtigt miljøhandlingsprogram også omhandler sociale forhold.

Dansk Autogenbrug støtter generelt forslaget og særligt målet om en regenerativ, ressourcebegrænsende vækstmodel. Dansk Autogenbrug foreslår en granskning for at sikre, at den nationale lovgivning i EU's medlemslande ikke udgør barrierer for miljøhandlingsprogrammet og overgangen til cirkulær økonomi.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 2. marts 2021.

Dansk Naturfredningsforening understreger, at den grønne pagt i modsætningen til miljøhandlingsprogrammet ikke er retsligt bindende. Det er dermed ikke muligt at tvinge Kommissionen til at gennemføre de handlinger, den har lovet med den grønne pagt. Det er på den baggrund ærgerligt, at programmet ikke har handlinger, der løber over hele programmets tiårige periode. Det bør desuden i forbindelse med miljøhandlingsprogrammet være muligt at udføre GAP-analyser for at identificere huller og mangler i den grønne pagt og på den baggrund tilføje relevante handlinger. Endeligt understreger Dansk Naturfredningsforening, at der bør tilføjes handlinger for miljøhandlingsprogrammets sidste fem år, hvor der vil være tiltrådt en ny Kommission, og hvor alle den grønne pagts initiativer formentligt er igangsat.

Rådet for Grøn Omstilling støtter Dansk Naturfredningsforenings bemærkninger og ønsker desuden, at krav om principper om miljøstandarder i EU's handelsaftaler indgår i regeringens holdning. Rådet for Grøn Omstilling bemærker, at det er en udfordring, at miljøstandarder ikke får nok plads i disse aftaler, som det eksempelvis ses i forhold til skovforringelser i EU's handelsaftale med Mercosur.

Forbrugerrådet Tænk understreger, at EU's Kemikalieagentur og EU's Miljøagentur bør tilføres flere ressourcer for at kunne opfylde den tiltænkte rolle i miljøhandlingsprogrammets overvågningsprogram. Kemikalieagenturet har i øjeblikket svært ved at opfylde dets nuværende opgaver, og Miljøagenturet spiller en vigtig rolle i forhold til at følge udviklingen i EU's natur.

92-gruppen støtter Dansk Naturfredningsforening og Rådet for Grøn Omstilling og understreger, at det er vigtigt, at EU's handelsaftaler lever op til EU's almindelige miljøkrav. Man finder, at det er en udfordring, at EU's miljøkrav ikke honoreres i handelsaftaler, hvor der er en betydelig diskrepans.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

På rådsmødet (miljø) den 4. oktober 2019 blev der vedtaget rådskonklusioner om et 8. miljøhandlingsprogram for 2021-2030. Rådet bad i konklusionerne Kommissionen om at fremlægge et ambitiøst miljøhandlingsprogram, der skal fungere som ramme for EU's implementering af de grønne verdensmål inden for både klima og miljø. Rådet bad også om, at miljøhandlingsplanen sikrer synergi på tværs af politikområder, herunder også i områder uden for den traditionelle miljøsejle, samt at programmet udstikker en ambitiøs kurs inden for de vigtigste faglige temaer. Rådet bad også om, at programmet fokuserer på implementering og håndhævelse af EU's miljølovgivning og sørger for, at EU fremmer sine miljøstandarder uden for EU. Endeligt blev der med rådskonklusionerne fremsat ønske om en midtvejsevaluering af programmet for at give mulighed for at opdatere prioriteter mv.

Medlemsstaterne har generelt accepteret, at Kommissionen har fremlagt et meget overordnet program med henvisning til eksistensen af den grønne pagt. Medlemsstaterne forventes imidlertid ikke at støtte en juridisk godkendelse af den grønne pagt, som ligger i Kommissionens forslag. Der forventes generelt at være støtte blandt medlemsstaterne til halvvejs gennem programmet i 2024, at vurdere fremskridt i forhold til de tematiske prioriterede mål, og på den baggrund tilføje handlinger til programmets anden halvdel fra 2025 til 2030. Medlemsstaterne har endvidere ønsket eksplicite henvisninger til de forskellige miljøpolitiske principper, herunder forurenere betaler princippet og forsigtighedsprincippet.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen anerkender, at Danmark, Europa og resten af verden ikke alene står i en klimakrise, men også i en biodiversitets- og naturkrise samt en miljøkrise. Regeringen hilser derfor forslaget til et nyt miljøhandlingsprogram velkomment, da det vurderes at ville være med til at understøtte den grønne pagts initiativer inden for miljø og klima.

Regeringen lægger vægt på, at EU's miljø- og klimamæssige langsigtede prioriteter skal fastlægges af Rådet og Europa-Parlamentet i henhold til traktaten. Regeringen hilser den grønne pagt velkommen, men påpeger at den indgår som en del af den nuværende Kommissions arbejdsprogram og ikke har retslig bindende karakter. Regeringen lægger derfor vægt på, at EU's prioriterede målsætninger fastlægges igennem et retligt bindende miljøhandlingsprogram. Det er vigtigt, at miljøhandlingsprogrammet selvstændigt kan angive de overordnede prioriteringer for EU's miljø- og klimapolitik frem imod 2030.

Regeringen lægger vægt på, at programmet i lighed med det 7. miljøhandlingsprogram præciserer, at EU's miljøpolitik navnlig er baseret på forurenere betaler-princippet, forsigtighedsprincippet og princippet om forebyggende indsats samt princippet om at gribe ind mod forurening ved kilden. Det er vigtigt, at EU's bidrag til det globale klima- og miljømæssige fodaftryk mindskes. Regeringen lægger vægt på, at programmet skal understøtte EU's bidrag til implementeringen af de miljømæssige aspekter af FN's verdensmål og målene under Parisaftalen.

Regeringen lægger vægt på, at programmet skal accelerere opnåelsen af den grønne omstilling inden for klimaneutral, ressourceeffektiv, ren og cirkulær økonomi, og at man med programmet støtter målsætningerne og initiativerne i den grønne pagt. Regeringen støtter, at programmet i forlængelse af den grønne pagt lægger rammerne for en omfattende grøn omstilling af Europa. Regeringen støtter en styrkelse af den integrerede tilgang til politikudvikling og -implementering, hvor der gives særlig opmærksomhed til synergier og potentielle afvejninger mellem økonomiske, miljømæssige og sociale mål. Regeringen støtter ligeledes den overordnede vision, de konkrete prioriterede målsætninger og en tæt sammenhæng med den grønne pagts løfte om "ikke at gøre skade".

Regeringen lægger vægt på, at miljøhandlingssprogrammet skal evalueres halvejs (i 2024), med henblik på at tilføje handlinger til den resterende programperiode, idet hovedparten af de handlinger der fastlægges i den grønne pagt vil være vedtaget inden 2024. Det er vigtigt, at der efter 2024 er en proces for lanceringen af nye tiltag, såfremt de prioriterede målsætninger ikke nås med eksisterende handlinger.

Regeringen arbejder for, at Kommissionen skal inkludere lister over alle de initiativer, de har taget ift. hvert prioriteret mål, når de afrapporterer om fremskridtet ift. at nå de prioriterede målsætninger, således at man kan følge indsatsen for at nå målene.

Regeringen understreger vigtigheden af et øget fokus på, at miljø- og klimalovgivning implementeres, så der skabes lige vilkår på tværs af medlemsstaterne, samt øget håndhævelse af denne lovgivning, for at øge omkostningerne ved ikke at implementere EU regler. Regeringen finder det desuden vigtigt med en stærk overvågningsramme, der kan vise frem- og tilbageskridt både på indikatorniveau og for den systematiske omstilling og understrege både medlemsstaternes og EU's grønne udfordringer. Det er i den forbindelse vigtigt, at potentialet omkring miljødata styrkes, og at rapporteringskrav tilpasses den øgede digitalisering. Da Miljøagenturet og Kemikalieagenturet er helt centrale for udviklingen og opfølgningen på denne overvågningsramme, støtter regeringen en styrkelse af disse agenturer. Regeringen lægger samlet set vægt på, at programets fokus på implementering, håndhævelse og overvågning ikke udvandes i forhandlingerne.

Regeringen støtter, at programmets prioriteter mainstreames i relevant EU-lovgivning, og at det europæiske semester skal tage højde for miljø- og klimabæredygtighed. Regeringen støtter også et øget fokus på governance og offentlig adgang til miljøsager. Regeringen støtter ligeledes, at EU globalt set promoverer EU's ambitiøse miljøregler og -standarder og styrker det internationale samarbejde om miljømæssige udfordringer, herunder med fokus på implementering af Paris-aftalen, biodiversitetskonventionen og andre multilaterale miljøaftaler.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Grundnotat om forslaget blev forelagt Folketingets Europaudvalg den 12. november 2020.

Notatet er ligeledes sendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg

5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje – På vej mod et giftfrit miljø KOM(2020) 667

Revideret version af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 13. november 2020

Resumé

Kommissionen har den 16. oktober 2020 lanceret en ambitiøs og langsigtet Kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje og dertil hørende bilag. Strategien skal understøtte innovation mod produktion og anvendelse af bæredygtige og sikre kemikalier i den europæiske kemikalieindustri, samtidig med at øge beskyttelsen af mennesker og miljøet. Kemikaliestrategiens vision skal gennemføres ved en række indsatser og initiativer inden for fem søjler: 1) innovation inden for sikre og bæredygtige kemikalier, 2) styrke beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet, 3) forenkle og styrke de retlige rammer for kemikalier, 4) opbygge en omfattende vidensbase til støtte for evidensbaseret politikudformning og 5) en global forsvarlig forvaltning af kemikalier. Inden for flere af de pågældende områder lægger meddelelsen op til, at der skal gennemføres væsentlige ændringer i kemikalielovgivningen, blandt andet REACH- og CLP-forordningerne. Meddelelsen fra Kommissionen har i sig selv ikke lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser for staten eller danske virksomheder. Meddelelsen har i sig selv heller ikke konsekvenser for beskyttelsesniveauet. Regeringen finder, at en ambitiøs og langsigtet kemikaliestrategi er påkrævet for at kunne opnå visionen og målsætningen i Den Europæiske Grønne Pagt ('European Green Deal') om, at EU skal være en bæredygtig, klimaneutral og cirkulær økonomi i 2050 og skabe et giftfrit miljø og støtter initiativerne i strategien, da forsvarlig håndtering af skadelige kemikalier bidrager til at opnå Danmarks og EU's ambitioner på miljø- og sundhedsområdet også på tværs af sektorer, for eksempel for overgangen til en cirkulær økonomi og på klima- og biodiversitetsområdet. Rådet har udarbejdet rådskonklusioner, som et politisk signal om støtte til strategien og det høje ambitionsniveau. Konklusionerne afspejler bredt set Regeringens holdninger til de centrale elementer i strategien.

Baggrund

Kommissionen fremlagde den 16. oktober 2020 en meddelelse om "En kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje – På vej mod et giftfrit miljø" med dertilhørende bilag. Strategien var på dagsordenen for rådsmødet (Miljø) den 17. december 2020, hvor der blev udvekslet synspunkter. Konklusionerne forventes besluttet på COREPER den 10. marts med efterfølgende vedtagelse i skriftlig procedure. Formandskabet vil orientere om de vedtagne konklusioner på den uformelle videokonference for EU's miljøministre den 18. marts 2021.

Formål og indhold

Kemikaliestrategien er et initiativ under den europæiske grønne pagt (European Green Deal (EDG)). Den europæiske grønne pagt har mål om, at EU skal være en bæredygtig, klimaneutral og cirkulær økonomi i 2050, og indeholder også et mål om at skabe et giftfrit miljø. Kommissionens kemikaliestrategi er en ny, langsigtet vision for EU's kemikaliepolitik, der bidrager til EDG's mål om at opnå et giftfrit miljø, idet kemikalier findes overalt i vores hverdag og spiller en væsentlig rolle i de fleste af vores hverdagsaktiviteter.

Strategiens vision er både at understøtte innovation mod produktion og anvendelse af bæredygtige og sikre kemikalier i den europæiske kemikalieindustri og samtidig øge beskyttelsen af mennesker og miljøet. Derved fremmes EU's industris konkurrenceevne globalt, og planeten og de nuværende og fremtidige generationer beskyttes, da skadelige kemikalier erstattes af bedre alternativer.

Kemikaliestrategiens vision skal gennemføres ved en række indsatser og initiativer indenfor 5 søjler: 1) innovation inden for sikre og bæredygtige kemikalier, 2) styrke beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet, 3) forenkle og styrke de retlige rammer for kemikalier, 4) opbygge en omfattende vidensbase til støtte for evidensbaseret politikudformning og 5) en global forsvarlig forvaltning af kemikalier. En vejledende tidsplan for vigtige initiativer er fremlagt sammen med strategien. Timingen er i det følgende angivet i parenteser.

5. Innovation med sikre og bæredygtige EU-kemikalier for øje

Der er samfundsmæssigt behov for en omstilling til at producere og anvende sikre og mere bæredygtige kemikalier, og i lyset af Covid-19-krisen og EU's genopretningsbestræbelser kan denne omstilling også være en betydelig økonomisk mulighed for EU's kemikalieindustri.

Indsatsen er inddelt i fire områder:

- *Fremme af sikre og bæredygtige kemikalier*, hvor initiativerne skal være medvirkende til at tilskynde industrien til at opprioritere innovation ved for så vidt muligt at erstatte problematiske stoffer med sikre og bæredygtige alternativer. Kommissionen vil derfor udarbejde kriterier for kemikalier med indbygget bæredygtighed (de såkaldte 'Safe and Sustainable-by-design'-kriterier) (2022), og i den forbindelse oprette et EU-støttenetværk til udveksling af oplysninger (2023), samtidig med at sikre finansiel støtte til industrien, især små og mellemstore virksomheder (SMV'er) (2021-). Endvidere skal manglende kompetencer kortlægges (2021), og indikatorer for industriens omstilling skal opstilles (2021).
- *Opnåelse af sikre produkter og ikke-giftige materialekredsløb* er nødvendig for at opnå en cirkulær økonomi. Kommissionen vil derfor indføre lovkrav, der skal minimere tilstedeværelsen af problematiske stoffer i forbrugerprodukter med fokus på produkter, der påvirker sårbare befolkningsgrupper, og produkter med størst potentiale for genanvendelse. Dette skal gøres via initiativet om bæredygtige produkter (2021-2022). Derudover skal der sikres adgang til oplysninger om produkters kemikalieindhold, og hvordan de anvendes sikkert, samtidig med at der udvikles metoder til risikovurdering af kemikalier, der omfatter hele livscyklus for stoffer, materialer og produkter.
- *Grøn omstilling og digitalisering af produktionen af kemikalier*, hvor nye og renere industrielle processer og teknologier kan bidrage til at mindske produktionens miljøaftryk og øge industriens konkurrenceevne. Kommissionen vil gennem sine finansielle muligheder og forsknings- og innovationsprogrammer støtte forskning og udvikling i avancerede materialer, processer med lave emissioner og lavt miljøaftryk (2021-), innovative forretningsmodeller og omskoling og opkvalificering af arbejdsstyrken (2020-).
- *Styrkelse af EU's åbne strategiske autonomi* ved at sikre en større grad af selvforsyning af strategisk vigtige kemikalier, og derved begrænse strategiske afhængighedsforhold. Dette gøres samtidig med, at de vigtigste forsyningskæder identificeres, og det sikres, at der er tilstrækkeligt forskellige forsyningskilder (2021-).

6. En styrket EU-retlig ramme for at imødegå presserende miljø- og sundhedsproblemer

EU's kemikalielovgivning har været effektiv med hensyn til at nedbringe udsættelsen af mennesker og miljø for visse problematiske stoffer, men nye sundheds- og miljømæssige hensyn kræver en styrkelse af lovgivningen, navnlig REACH¹¹- og CLP¹²-forordningerne, for at kunne reagere hurtigere ved ny information og gøre de lovgivningsmæssige rammer mere sammenhængende, enkle og forudsigelig.

Indsatsen er inddelt i tre områder:

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 1907/2006 af 18. december 2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH).

¹² Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 1272/2008 af 16. december 2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.

- *Beskytte forbrugere, sårbare grupper og arbejdstagere mod de mest skadelige kemikalier*, hvor det skal sikres, at forbrugerprodukter ikke indeholder de mest skadelige kemikalier (2021-2022). Dette vil gælde for hormonforstyrrende stoffer, svært nedbrydelige stoffer, stoffer, der kan ophobe sig i mennesker og miljøet, stoffer, der påvirker immun-, nerve- og åndedrætssystemet, samt stoffer, der skadelige for specifikke organer. Indtil dette er på plads, prioriteres begrænsningsforslag under REACH-forordningen for grupper af de nævnte stoffer i stedet for at håndtere dem enkeltvis (2021). I den forbindelse skal der fastlægges kriterier for væsentlige anvendelsesformål ('essential uses'), således at kun samfundskritiske anvendelser, hvortil der ikke findes alternativer, tillades (2021-2022). Specifikt for hormonforstyrrende stoffer vil Kommissionen endvidere indføre regler om identifikation af disse i forordningen om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger (CLP-forordningen) (2021), opdatere kravene til oplysninger om stofferne, så relevant og nødvendig information er tilgængelig, samt hjælpe med til, at denne information fremskaffes (2021-2022).

Børn skal beskyttes bedre mod skadelige kemikalier (2021-2022), og beskyttelsen af erhvervsmæssige brugere (2022) og arbejdstagere (2021-2022) skal øges.

- *Beskyttelse af mennesker og miljøet mod kombinationsvirkningerne af kemikalier*, idet både mennesker og miljøet udsættes for mange kemikalier fra forskellige kilder dagligt. Kommissionen vil se nærmere på en eller flere blandingsvurderingsfaktorer til at tage højde for kombinationsvirkninger ved sikkerhedsvurdering af kemikalier under REACH-forordningen, og om der kan indføres regler i anden lovgivning, så som kosmetik, legetøj og fødevarerkontaktmaterialer (2022).
- *På vej mod nulforurening af miljøet med kemikalier*, hvor langsigtede og betydelige miljømæssige indvirkninger af kemikalier skal håndteres ved at indføre nye kategorier for fareidentifikation under CLP-forordningen for stoffer, der er giftige for miljøet, svært nedbrydelige, mobile, og som kan ophobe sig i fødekæden (2021), tilføje hormonforstyrrende stoffer og miljøfarlige stoffer, der er svært nedbrydelige, mobile og skadelige, som kategorier for særligt problematiske stoffer under REACH-forordningen (2022), samt skærpe kravene for at sikre nødvendige oplysninger til miljørisikovurdering af kemikalierne. Derudover er der særligt fokus på organiske fluorstoffer (PFAS) på grund af den omfattende forurening af miljøet med disse. Anvendelser af PFAS, der ikke er væsentlige for samfundet, skal forbydes (2022-2024), og der skal ydes støtte til afhjælpning af forurening samt innovation til udskiftning af brug af PFAS'er (2020-).

7. Forenkling og konsolidering af de retlige rammer

Selvom EU's kemikalielovgivning virker efter hensigten, så forhindrer en række svagheder imidlertid lovgivningen i at leve op til sit fulde potentiale. Strategien indeholder en ambition om at sikre en forenkling af de lovgivningsmæssige rammer samt konsolidere og gennemføre EU-lovgivningen fuldt ud.

Indsatsen er inddelt i to områder:

- *Ét stof, én vurdering*, hvor Kommissionen vil bestræbe sig på at forenkle og gøre vurderingsprocedurer af kemikalier mere gennemskuelige, idet de nuværende procedurer for vurdering af kemikalier er for komplekse. Konceptet 'ét stof, én vurdering' betyder, at der kun skal foretages én samlet risikovurdering af et kemikalie, som skal koordineres og anvendes på tværs af kemikalielovgivningen (2021-). For at opnå dette skal der ses nærmere på ekspertisen og ressourcerne i de europæiske agenter, som håndterer risikovurderinger, med hensyn til teknisk og videnskabeligt arbejde og en mulig omfordeling af dette (2022), inklusiv en finansieringsmodel for Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) (2023). Specifikt for REACH-forordningen skal godkendelses- og begrænsningsprocedurerne opdateres baseret på erfaringer fra implementeringen (2022). For at kunne gennemføre "Ét stof, én vurdering" skal information om kemikalier være tilgængelig i form af såkaldt åbne data (2023).
- *En tilgang med nultolerance over for manglende overholdelse*, hvor der er fokus på overholdelse af EU-kravene til information, sikkerhed og miljø. Kemikalielovgivningen skal styrkes ved, at der skal

være reel mulighed for at tilbagekalde registreringsnumre for kemikalier under REACH-forordningen, såfremt kravene til oplysninger ikke er overholdt (2022). Ved at tilbagekalde registreringsnumre kan de virksomheder, som har haft registreringerne, ikke lovligt producere, importere, markedsføre eller bruge stofferne. Kontrol og håndhævelse skal integreres på tværs af lovgivninger, lande og institutioner, og brug af digitale værktøjer skal forbedres (2022-2023). Samtidig foreslås det at lade Kommissionen udføre audit i medlemsstaterne, hvis det er relevant (2022). Af kontrolindsatser vil der især være målrettet fokus på e-handel, importerede produkter, klassificering og mærkning af kemikalier samt kemikalier, der er begrænsede under REACH.

8. En omfattende vidensbase om kemikalier

For at kunne udføre en forsvarlig forvaltning af kemikalier skal den nødvendige information om kemikalier være tilgængelig, således at der kan tages beslutninger ud fra robust og relevant, ajourført viden. Det at opnå viden udgør i lyset af antallet af kemikalier på markedet en enorm udfordring, og den forventede fremtidige stigning i kemikalieproduktionen og anvendelsen risikerer yderligere at udvide manglen på viden med hensyn til kemikalierisici.

Indsatsen er inddelt i to områder:

- *Forbedret tilgængelighed af data om kemikalier*, hvilket vil understøtte korrekt forvaltning og mulighed for bæredygtighedsvurdering. Kommissionen vil i den forbindelse foretage en række ændringer i REACH-forordningen, herunder udvide registreringspligten under REACH-forordningen til at omfatte problematiske polymerer, lave en generel opdatering af kravene til information om kemikalier (herunder stoffer der skader immun- og nervesystemet) og gøre det muligt at udpege alle kræftkaldende stoffer fremstillet eller importeret til EU (2022). Derudover skal det vurderes, hvordan information om kemikaliers miljø- og klimaaftryk indføres som krav i REACH (2022).
- *En styrket grænseflade mellem videnskab og politik på kemikalieområdet*, hvor Kommissionen blandt andet vil fremme brug af forskningsresultater i lovgivningen (2022). Der skal oprettes et EU-system til tidlig varsling og indsats for kemikalier (2023), som sikrer, at risici ved kemikalier imødegås i EU-politikken, så snart de identificeres, og indikatorer til at kunne vurdere kemikalielovgivningens effekt udvikles.

9. Et forbillede på en global, forsvarlig forvaltning af kemikalier

Fremstilling, anvendelse af og handel med kemikalier stiger i alle dele af verden. Forsvarlig håndtering af kemikalier globalt går kun langsomt fremad, og kemikaliestrategien har en ambition om, at EU kan og skal spille en førende rolle i at være fortalere for og fremme høje standarder i verden.

Indsatsen er inddelt i to områder:

- *Styrkelse af internationale standarder* ved at prioritere den internationale indsats blandt andet ved at være medvirkende til, at der vedtages globale strategiske målsætninger og mål for en sikker håndtering af kemikalier og affald efter 2020 (SAICM beyond 2020¹³). Derudover skal EU medvirke til, at det globale harmoniserede system til klassificering og mærkning af kemikalier (UN GHS) udvides, forbedres (2022-2024) og implementeres globalt (2020-), og globale standarder udvikles og udbredes globalt i samarbejde med især OECD.
- *Fremme af standarder for sikkerhed og bæredygtighed uden for EU*, hvor Kommissionen har til hensigt at fremme forsvarlig forvaltning af kemikalier gennem internationalt samarbejde og partnerskaber, især gennem finansiel støtte til tredjelande (2020-2022), og at sikre, at farlige kemikalier, der er forbudt i EU, ikke fremstilles til eksport (2023).

| EU-formandskabets udkast til rådskonklusioner

¹³ Strategic Approach to International Chemicals Management beyond 2020.

Det portugisiske formandskab har efter ønske fra flere medlemslande udarbejdet udkast til rådskonklusioner på Kemikaliestrategien for at sende et politisk signal om støtte til strategiens ambitionsniveau samt for at holde momentum i implementeringen af strategien og dens initiativer under overskriften ”Time to deliver”.

Rådskonklusionerne er inddelt under syv underoverskrifter, hvor der er fokus på 1) en ambitiøs vision for kemikalier, 2) implementering mod bæredygtighed og et giftfrit miljø, 3) muliggøre grønne og digitale omstillinger, 4) bæredygtighed og konkurrenceevne, 5) informationsdeling og kommunikation, 6) EU og ambitiøs global kemikaliedagsorden og 7) overvågning af fremskridt mod et giftfrit miljø.

Centrale elementer i rådskonklusionerne:

- Har fokus på et højt beskyttelsesniveau vedrørende menneskers sundhed og miljøet med et samtidigt fokus på styrkelse af konkurrenceevnen af EU's industri gennem produktion og brug af sikre og bæredygtige kemikalier.
- Støtter tilgangen ’one substance, one assessment’, som har til formål at forenkle og forbedre gennemsigtheden af den lovgivningsmæssige ramme for fareidentificering og risikovurdering af kemikalier.
- Fastslår behovet for udfasning af bekymrende stoffer i produkter, især forbrugerprodukter, og anvendte materialer, og støtter dermed tilgangen ’safe and sustainable-by-design’ i forhold til at have en livscyklus-tilgang til kemikalier.
- Støtter en målrettet revision af kemikalielovgivningen (blandt andet REACH-forordningen og CLP-forordningen) for at kunne opnå kemikaliestrategiens målsætninger.
- Understreger behovet for en bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler og biocider med fokus på bestøveres og økosystemers roller.
- Støtter implementering af en generisk tilgang til risikohåndtering for de mest skadelige stoffer, hvilket indebærer gruppevis vurdering af lignende stoffer i stedet for specifik vurdering af enkelte stoffer.
- Understreger behovet for definition og anvendelse af konceptet ”samfundskritiske anvendelser” for at gøre strategien operationel.
- Fremhæver introduktion af en ’mixture assessment factor’ ved risikovurdering, som derved muliggør håndtering af kemikaliers kombinationseffekter.
- Understreger nødvendigheden af at udfase anvendelsen af ikke-samfundskritiske fluor-forbindelser (PFAS), samt hurtig identifikation af hormonforstyrrende stoffer, og udvikling af testmetoder, for at minimere udsættelse af mennesker og miljø for disse.
- Fastslår at nultolerance for manglende overholdelse af datakrav, hvor princippet ’no data, no market’ implementeres.
- Fastslår vigtigheden af at de europæiske agenturer (herunder det Europæiske Kemikalieagentur ECHA) har den nødvendige finansiering for at kunne løfte strategiens målsætninger.
- Sætter fokus på industriens muligheder for at omstille til grøn og bæredygtig produktion, blandt andet ved finansiering af forskning og innovation.
- Anerkender EU’s internationale lederrolle og EU’s forpligtelse til at være frontløber i den globale grønne omstilling og derved udbrede den høje beskyttelse af mennesker sundhed og miljøet i forbindelse med fremstilling og anvendelse af kemikalier.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om Kommissionens kemikaliestrategi.

Nærhedsprincippet

Kommissionens meddelelse om en kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje har i sig selv ikke betydning for nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Kommissionens meddelelse om en kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje har i sig selv ikke betydning for gældende dansk ret.

Konsekvenser

Kommissionens meddelelse om en kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje har i sig selv ikke lovgivningsmæssige, økonomiske eller beskyttelsesmæssige konsekvenser. Konsekvenserne vil afhænge af den endelige udformning af tiltagene i strategien, som vil blive vurderet særskilt af Regeringen i takt med at de fremlægges af Kommissionen. Det forventes, at en gennemførelse af strategiens initiativer vil bidrage til at øge beskyttelsesniveauet for miljø og sundhed.

Høring

Meddelelsen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget.

Rådet for Grøn Omstilling mener, at strategien er meget ambitiøs og kan medvirke til at REACH kan leve op til sit mål om at beskytte mennesker og miljø. Dette kræver, at ordlyden i strategien forbliver stærk, og at indsatsområder, så som udfasning og udskiftning af bekymrende stoffer i forbrugerprodukter, kemikaliers rolle for den cirkulære økonomi, mulighed for at følge kemikalieindhold gennem produkters livscyklus, hormonforstyrrende stoffer og fluorstoffer (PFAS), bibeholdes i endelig tekst/lovgivning.

Ifølge Rådet for Grøn Omstilling kan strategien styrkes/præciseres på flere områder, blandt andet hvordan bekymrende stoffer defineres, og hvad væsentlige anvendelsesformål er. Derudover fremhæves det, at kemisk genanvendelse og støtte til investeringer til rensning af affald kan medføre ”business as usual” og derfor ikke vil være incitament til at undgå brug af skadelige stoffer.

Rådet for Grøn Omstilling påpeger vigtigheden af, at der udarbejdes konkrete initiativer og indsatser fra Kommissionens side hvad angår manglende overholdelse af kravene i kemikalielovgivningen, idet der er behov for denne problemstilling håndteres.

Rådet for Grøn Omstilling finder, at der bør være klar opbakning til Kommissionens forslag om, at begrænsningsforslag under REACH-forordningen i højere grad bør ske for grupper af de nævnte stoffer, i stedet for at stofferne håndteres enkeltvis, hvilket har resulteret i langsommelighed i EU’s regulering af problematiske stoffer.

Dansk Affaldsforening bifalder Kemikaliestrategien og støtter op om målet om, at uønskede stoffer i produkter og genanvendte materialer minimeres, hvor udgangspunktet er ens grænseværdier for indhold af uønskede stoffer i genanvendt og nyt materiale. Strategien åbner op for muligheden for undtagelser ved ekstraordinære omstændigheder, og definitionen af disse er vigtig.

Dansk Affaldsforening støtter endvidere Kommissionens tiltag om, at mængden af problematiske stoffer i produkter skal mindskes, hvilket vil gøres gennem initiativet for bæredygtig produktpolitik.

Derudover støtter Dansk Affaldsforening tiltag om information om produkters kemiske indhold samt sporing af problematiske stoffer gennem livscyklus. Det pointeres dog, at der også bør arbejdes med informationer på materialestrømsniveau.

Dansk Industri støtter strategiens målsætninger og den meget ambitiøse tilgang fra EU-Kommissionen. Flere elementer i strategien kræver dog særlig opmærksomhed, idet manglende detaljer i strategien skaber usikkerhed for virksomheder. De væsentligste elementer er indførelsen af en altdækkende blandingsvurderingsfaktor ved risikovurdering af kombinationseffekter (’mixture assessment factor’), adgang til undtagelser for samfundskritiske anvendelser af stoffer, at tage hensyn til forskel mellem industriel produktion, professionel brug og privat forbrug af kemikalier, og at nultolerance skal gøre sig gældende for såvel europæiske producenter som producenter uden for EU.

Dansk Industri mener, at begrebet sikre kemikalier med indbygget bæredygtighed er et vigtigt og godt bidrag. Det påpeges dog, at der er behov for en klar definition, og at det er vigtigt at sondre mellem forbrugerprodukter og de industrikemikalier, der anvendes i tekniske løsninger under kontrollerede forhold.

Grupperestriktioner bør ifølge Dansk Industri kun benyttes i særligt kritiske tilfælde, hvor der er sikker viden om, at stoffer på grund af deres skadelige effekter skal afløses af mere sikre alternativer. Samtidig støtter Dansk Industri, at der fortsat tillades samfundskritiske anvendelser af stoffer i disse stofgrupper.

Ved indførelse af klassificering af hormonforstyrrende stoffer i CLP-forordningen skal definitionerne og kriterierne være præcise og anvendelige. En kategori som "måske hormonforstyrrende" vil medføre forvirring og reelt betyde "er hormonforstyrrende" for kunder. Det ønskes, at GHS ændres i samme ombæring som CLP.

Information om stoffer er afgørende for omstilling til det cirkulære og bæredygtige samfund. Dog mener Dansk Industri, at det bør overvejes, hvilke informationsforpligtelser man pålægger virksomheder i EU set i lyset af de forventede mange pligter, som følger af identifikation af farlige stoffer.

Forbrugerrådet TÆNK deler ambitionerne i Kemikaliestrategien og støtter især op om elementer angående udfasning af problematiske kemikalier, herunder hormonforstyrrende stoffer og fluorstoffer i forbrugerprodukter, inddragelse af interessenter (High Level Round Table), "empowering" forbrugere og forbrugerorganisationer, fokus på hormonforstyrrende stoffer, forbud mod PFAS, fokus på cocktaileffekter, gruppering af stofgrupper frem for et-stof-ad-gangen tilgangen, og fokus på e-handel.

Forbrugerrådet TÆNK ser, at der er mangler i forhold til hormonforstyrrende stoffer, hvor mistænkte stoffer bør inkluderes, styrkelse af artikel 33 i REACH ift. information og styrkelse af forbrugerrettigheder, og indholdsdeklaration på forbrugerprodukter, hvor man bør starte med at indføre det for de mest sårbare grupper.

WWF Verdensnaturfonden støtter generelt strategiens ambitionsniveau. Dog kræver det, at strategiens budskaber fører til konkret lovgivning og en opgradering af bl.a. EU's kemikalielovgivning, REACH. Hovedbudskaberne om livscyklus, hvor produktet vurderes i alle led af værdikæden, øget fokus på hormonforstyrrende stoffer og dets virkning på menneskers og dyrs sundhed, og vurdering af kemikalier i sekundære (genanvendte) råvarer ift. bl.a. den cirkulære omstilling og øget brug af sekundære råvarer i forbrugerprodukter støttes.

WWF Verdensnaturfonden efterspørger et øget fokus på kemiske stoffer, der er mistænkt for at være hormonforstyrrende, da disse ikke nævnes i strategien. Et øget fokus og flere foranstaltninger ved brugen af nanomaterialer i forbrugerprodukter er også ønsket. Derudover pointerer WWF Verdensnaturfonden, at det er misvisende at klassificere kemikalier som bæredygtige, idet klassificering af bæredygtige kemikalier kan medvirke til øget greenwashing.

Kosmetik- og Hygiejnebranchen ser positivt på en EU-kemikaliestrategi og dens forpligtelser ift. sikkerhed og bæredygtighed og støtter en strategi for kemikalier, der prioriterer beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet. Det understreges, at det er afgørende, at den kommende danske kemiindsats kommer til at understøtte initiativer i den europæiske kemikaliestrategi, således at der ikke opstår kontraproduktive strategier og løsninger.

Dansk Erhverv bakker op om EU-kemikaliestrategien og betragter initiativerne som grundlæggende vigtige for, at EU kan opnå øget bæredygtighed og sikkerhed for brug af kemikalier. Dansk Erhverv finder endvidere, at strategien bør have et styrket fokus på den hastigt voksende private E-handel med henblik på at imødegå salg af forbrugerprodukter på udenlandske web-platforme, der i udbredt grad indeholder ulovlige eller problematiske kemikalier. Dansk erhverv opfordrer også til i højere grad at satse på genanvendelse af kemikalier igennem teknologiudvikling og udvikling af miljømærkekriterier for genanvendelse af kemi.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 2. marts 2021

Rådet for Grøn Omstilling støtter i udpræget grad Kommissionens ønsker om en generisk tilgang til risikovurdering, hvor vurderinger i højere grad foretages gruppevis fremfor i relation til enkeltstoffer. Man anbefaler, at denne gruppetilgang fremadrettet også finder anvendelse på andre grupper af farlige kemikalier ud over PFAS-stofferne.

Dansk Planteværn støtter strategien men understreger, at alle indsatser over for en bæredygtig håndtering af kemikalier bør hvile på solid videnskabelig dokumentation, herunder ikke mindst i spørgsmålet om, hvorvidt kemikalier, der ikke må anvendes i EU, skal kunne eksporteres ud af fællesskabet til 3. lande med andre behov.

Forbrugerrådet Tænk roser miljøministeriets arbejde på kemikalieområdet gennem de sidste 10 år, og ser det godt afspejlet i den strategi Kommissionen nu havde fremlagt. Forbrugerrådet Tænk efterlyser dog konkrete tiltag til, hvordan forbrugerne kan blive styrket i deres mulighed for at efterspørge produkter, der kan medvirke til at fremme og understøtte udviklingen af bæredygtig kemikaliepolitik i EU.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Baseret på tidligere drøftelser forventes der generelt opbakning til Kommissionens meddelelse.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens *Kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje* velkommen. Strategien er visionær og ambitiøs og vurderes som et nøgleelement til at forbedre beskyttelsen af mennesker og miljø mod skadelige effekter fra farlige kemikalier. Initiativerne i strategien er påkrævede for at kunne opnå visionen og målsætningen i Den Europæiske Grønne Pagt ('European Green Deal') om, at EU skal være en bæredygtig, klimaneutral og cirkulær økonomi i 2050 og skabe et giftfrit miljø. En af forudsætningerne for overgangen til cirkulær økonomi og opnåelse af Danmarks klima- og biodiversitetsambitioner er en sikker og forsvarlig håndtering af skadelige kemikalier på både europæisk og globalt plan. Regeringen er positiv over for elementer, der styrker udviklingen af grøn og bæredygtig kemi.

Regeringen er positiv over for strategiens fokus på at styrke og opdatere områder i kemikalielovgivningerne, der vil medføre en øget beskyttelse af miljø og sundhed, herunder blandt andet bedre håndtering af hormonforstyrrende stoffer, kombinationseffekter og de mest miljøskadelige stoffer og herunder de såkaldte PFAS'er samtidig med, at rammerne for at identificere og håndtere fx kræftfremkaldende stoffer og stoffer, der skader immun- og nervesystemet, forbedres. Regeringen ønsker dog også at fremme og tydeliggøre kravene til information om kemiske stoffer i varer. Alle virksomheder skal overholde reglerne i kemikalielovgivningen, og Regeringen støtter derfor princippet om, at mangler der data på skadelige kemikalier, så må kemikalierne ikke markedsføres. Regeringen støtter derfor også en langsigtet finansiering af det Europæiske Kemikalieagentur. Samtidig finder Regeringen det positivt, at strategien indeholder elementer om, at e-handel og import af produkter, der indeholder skadelige stoffer, som er forbudt i EU, skal håndteres, så der ikke skabes unfair konkurrence fra lande uden for EU.

Regeringen støtter det overordnede fokus om bæredygtighed og initiativet om et bæredygtighedskoncept for kemikalier, der som minimum skal omfatte, hvor farligt kemikaliets er, potentialet for genanvendelighed, og hvor effektivt ressourcer anvendes ved produktion. Herunder også kriterier for kemikalier med indbygget bæredygtighed (de såkaldte 'Safe and Sustainable-by-design'-kriterier)

Regeringen ser det som en styrke, at strategien ser på tværs af relevante sektorer for at opnå den bedst mulige beskyttelse af forbrugere, arbejdstagere og miljø. Det er en prioritet for Regeringen, at sårbare grupper, heriblandt børn, og arbejdstagere skal beskyttes bedre, og Regeringen støtter, at flere skadelige stoffer automatisk skal forbydes i forbrugerprodukter.

Regeringen vil arbejde for, at strategiens initiativer fremsættes og forhandles i overensstemmelse med Kommissionens fremlagte tidsplan, og afspejler dansk holdning på områderne.

Regeringen hilser rådskonklusionerne på strategien velkommen, idet rådskonklusionerne sender et stærkt politisk signal om støtte til strategien og dens høje ambitionsniveau. Rådskonklusionerne afspejler bredt set Regeringens holdninger på de centrale elementer i strategien, og omfatter Regeringens prioriteter, så som udfasning af problematiske stoffer i forbrugerprodukter, udfasning af PFAS med mulighed for undtagelser for samfundskritiske anvendelser, minimering af udsættelse for hormonforstyrrende stoffer, udvidelse af den generiske tilgang til risikohåndtering og introduktion af en 'mixture assessment factor' ved vurdering af kombinationseffekter. Ydermere er rådskonklusionerne nuanceret i forhold til strategiens formål om at understøtte innovation mod produktion og anvendelse af bæredygtige og sikre kemikalier i den europæiske kemikalieindustri og samtidig øge beskyttelsen af mennesker og miljøet, hvilket Regeringen støtter.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 13. november 2020.

Der er oversendt samlenotat til Folketingets Europaudvalg den 1. december forud for rådsmødet (miljø) den 17. december 2020.

Notaterne er ligeledes sendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

6. Opdatering af OSPARs miljøstrategi for Nordøstatlanten og HELCOMs handlingsplan for Østersøen

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Danmark er medlem af to regionale havkommissioner, hhv. OSPAR og HELCOM. Havkommissionerne er nedsat i henhold til hhv. OSPAR-konventionen og Helsingforskonventionen. Konventionerne har som formål at beskytte havmiljøet i hhv. Nordøstatlanten og Østersøen. Der pågår pt arbejde i de to kommissioner mhp., at der 2021 vedtages hhv. en ny miljøstrategi i OSPAR samt en ny handlingsplan i HELCOM, som skal sætte rammen for kommissionernes overordnede arbejde i de kommende 10 år. Såvel Danmark som EU har tiltrådt begge konventioner. Konventionerne er såkaldte "blandede aftaler", hvorved forstås aftaler, som vedrører både EU's og medlemsstaternes traktatkompetence, og hvor både EU og medlemsstaterne deltager i aftalen. Det forhold at EU har tiltrådt konventionerne indebærer, at Danmark har en EU-retlig forpligtelse til at gennemføre de dele af konventionerne, der vedrører EU's kompetence. For så vidt angår de øvrige dele af konventionen har Danmark en almindelig folkeretlig forpligtelse til at gennemføre disse dele.

Sagen forelægges til orientering. Den kommende OSPAR-strategi samt handlingsplan for HELCOM forventes ikke at medføre lovgivningsmæssige konsekvenser. Strategien og handlingsplanen kan dog muligvis få betydning for den fremadrettet udformning af Danmarks havstrategier. OSPAR-strategien og handlingsplanen for HELCOM kan, afhængigt af de endelige konkrete mål og tiltag, medføre statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. Da arbejdet pågår med udformningen af målene og tiltagene, er eventuelle statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser endnu ikke afklaret. OSPAR-strategien og handlingsplanen for HELCOM vurderes at kunne få en positiv effekt for beskyttelsesniveauet i Danmark og i de øvrige konventionslande, idet strategien og handlingsplanen vil understøtte konventionernes overordnede formål om at beskytte og genoprette havmiljøet.

Baggrund

Danmark er medlem af to regionale havkommissioner, hhv. OSPAR og HELCOM. Havkommissionerne er nedsat i henhold til hhv. Oslo-Pariskonventionen (OSPAR) og Helsingforskonventionen (HELCOM). Konventionerne har som formål at beskytte havmiljøet i hhv. Nordøstatlanten og Østersøen.

OSPAR, dækker det nordøstlige Atlanterhav, herunder de danske dele af Nordsøen og Skagerrak, samt Kattegat. Parterne til OSPAR-konventionen er forpligtet til at tage alle skridt mulige til at forebygge og bekæmpe forurening i havet og træffe de nødvendige foranstaltninger for at beskytte havmiljøet. Parterne til konventionen er Danmark, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Island, Irland, Luxembourg, Nederlandene, Norge,

Portugal, Spanien, Sverige, Schweiz, Storbritannien og EU. Danmark repræsenterer også Grønland og Færøerne i OSPAR.

HELCOM dækker Østersøen, herunder farvandet omkring Bornholm, Bælthavet og Kattegat. Kattegat hører således ind under begge konventioner. Parterne til konventionen er Danmark, Estland, Letland, Litauen, Finland, Polen, Rusland, Sverige, Tyskland og EU. Ud over konventionens tekst fastsættes rammerne for HELCOM's arbejde ved indgåelse af ministeraftaler.

Der pågår pt arbejde i de to kommissioner mhp., at der i 2021 vedtages hhv. ny strategi i OSPAR samt en ny handlingsplan i HELCOM, som skal sætte rammen for kommissionernes overordnede arbejde i de kommende 10 år. Flere af målene i OSPAR-strategien samt indsatserne i handlingsplanen for HELCOM forventes at bidrage til opfyldelse af forpligtelser i medfør af EU's havstrategidirektiv, FN's verdensmål 14 om livet i havet, EU's biodiversitetsstrategi m.fl.

Den nye strategi i OSPAR forventes vedtaget på ministermøde i OSPAR i juni 2021, mens handlingsplanen for HELCOM forventes vedtaget på ministermøde i oktober 2021. Det forventes, at EU-Kommissionen vil fremlægge forslag til en rådsbeslutning vedrørende tiltrædelse af opdateringerne.

Formål og indhold

OSPAR's miljøstrategi

Den kommende strategi kaldes North East Atlantic Environmental Strategy (NEAES), og dens formål er at sætte retning for OSPAR's videre arbejde med at opnå og sikre et godt havmiljø i Nordøstatlantien. NEAES forventes at bestå af overordnede *strategiske mål* og mere konkrete tiltag i form af *operationelle mål* inden for fire temaer;

1. Rent hav: kemisk, fysisk og biologisk forurening
2. Biologisk diverse have og sunde have: Økosystemer og biodiversitet
3. Produktive og bæredygtigt udnyttede have: Menneskelige aktiviteter, inklusiv planlægning og forvaltning
4. Klimaforandringer og forsuring

OSPAR's kommende strategi forventes at sætte retning for kommissionens arbejde frem til 2030, og skal bl.a. bekræfte forpligtelsen til at beskytte havmiljøet og sikre OSPAR's vision om et rent, sundt og biologisk mangfoldigt nordøstatlantisk hav, der udnyttes bæredygtigt.

Arbejdet med strategien pågår fortsat, hvorfor der endnu ikke er et endeligt udkast. Der er blandt andet tale om mål for beskyttede områder, eutrofiering (udarbejdelse af tærskelværdier), marint affald og genopretning af habitater. Det skal hertil bemærkes, at målene kan blive ændret frem mod vedtagelsen. Da der er tale om en strategi med et 10-årigt sigte, er en stor del af indholdet udformet således, at der træffes en principbeslutning om senere udarbejdelse af eksempelvis en anbefaling, handlingsplan eller et roadmap for et specifikt emne.

HELCOM's handlingsplan

Den kommende handlingsplan kaldes Baltic Sea Action Plan (BSAP), og dens overordnede formål er at sætte retning for HELCOM's videre arbejde med at opnå og sikre et godt havmiljø i Østersøen. Arbejdet baseres på en ministererklæring fra 2018, der sætter rammerne for opdatering af HELCOM's Baltic Sea Action Plan. BSAP forventes at bestå af overordnede mål og økologiske og forvaltningsmæssige mål samt en lang række tiltag inden for fire hovedtemaer;

1. Biodiversitet
2. Eutrofiering (tilførsel af næringsstoffer)
3. Forurening (herunder fra miljøfarlige stoffer og marint affald)
4. Aktiviteter til søs (herunder undervandsstøj og bifangst m.v.)

Tiltagene består af eksisterende HELCOM tiltag, som ikke er fuldt implementerede og derfor videreføres i en tilpasset og konkretiseret form til den opdaterede handlingsplan. Ydermere findes der forslag til nye regionale

tiltag, som er udarbejdet af de kontraherende parter og observatører af HELCOM, heriblandt interesseorganisationer. Både konkretiserende tiltag og nye forslag bliver løbende bearbejdet og drøftet i HELCOM, hvorfor der endnu ikke foreligger et endeligt overblik over de tiltag, der kommer til at udgøre handlingsplanen.

Da der er tale om en handlingsplan med et 10-årigt sigte, er flere af tiltagene udformet således, at der med handlingsplanen træffes en principbeslutning om senere udarbejdelse af eksempelvis en anbefaling, handlingsplan eller et roadmap for et specifikt emne.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

Gældende dansk ret

Såvel Danmark som EU har tiltrådt begge konventioner. Konventionerne er såkaldte "blandede aftaler", hvorved forstås aftaler, som vedrører både EU's og medlemsstaternes traktatkompetence, og hvor både EU og medlemsstaterne deltager i aftalen. Det forhold, at EU har tiltrådt konventionerne, indebærer, at Danmark har en EU-retlig forpligtelse til at gennemføre de dele af konventionerne, der vedrører EU's kompetence. For så vidt angår de øvrige dele af konventionen har Danmark en almindelig folkeretlig forpligtelse til at gennemføre disse dele.

Både OSPAR-strategien og handlingsplanen for HELCOM understøtter medlemslandenes forpligtelser, der følger af havstrategidirektivet. Havstrategidirektivet forpligter EU's medlemsstater til at udarbejde havstrategier med det formål at opnå eller opretholde god miljøtilstand. I henhold til havstrategidirektivet, skal medlemsstater, der deler en havregion eller subregion, samarbejde bl.a. for at sikre, at de foranstaltninger, der er nødvendige for at nå direktivets mål hænger sammen og koordineres inden for hver havregion eller subregion.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Den kommende OSPAR-strategi samt handlingsplan for HELCOM forventes ikke at medføre lovgivningsmæssige konsekvenser. Strategien og handlingsplanen kan dog muligvis få betydning for den fremadrettet udformning af Danmarks havstrategier.

Økonomiske konsekvenser

OSPAR-strategien og handlingsplanen for HELCOM kan, afhængigt af de endelige konkrete mål og tiltag, medføre statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. Da arbejdet pågår med udformningen af målene og tiltagene, er eventuelle statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser endnu ikke afklaret.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

OSPAR-strategien og handlingsplanen for HELCOM vurderes at kunne få en positiv effekt for beskyttelsesniveauet i Danmark og i de øvrige konventionslande, idet strategien og handlingsplanen vil understøtte konventionernes overordnede formål om at beskytte og genoprette havmiljøet.

Høring

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 2. marts 2021.

Der er ikke indkommet bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

P.t. kendes de øvrige medlemslandes officielle positioner ikke, men det forventes, at den nye strategi i OSPAR vedtages på ministermøde i OSPAR i juni 2021, mens handlingsplanen for HELCOM forventes vedtaget på ministermøde i oktober 2021.

Regeringens foreløbige generelle holdning

For regeringen er det vigtigt, at opdateringen af OSPAR-strategien og HELCOM-handlingsplanen skal sætte rammerne for et effektivt samarbejde i OSPAR og HELCOM om at opnå og sikre god miljøtilstand i Nordsøen og Østersøen. Det betyder, at opdateringerne skal være ambitiøse og balancerede således, at de opstillede mål leder til en effektiv og relevant beskyttelse af havmiljøet samlet set, hvor der dog samtidig tages hensyn til omkostningerne derved. Det er desuden vigtigt for Danmark, at opdateringerne understøtter implementering af EU's havstrategidirektiv, da dette vil sikre sammenhæng mellem det regionale, internationale og nationale arbejde med havmiljøet.

Samtidig er det centralt, at opdateringerne er nemme at kommunikere, med en simpel opbygning og en afbalanceret vægtning af emnerne med mest fokus på de emner, hvor der kan gøres den største forskel gennem regionalt samarbejde.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen er ikke blevet forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalget blev i 2018 orienteret om en HELCOM-ministererklæring, der sætter rammerne for opdateringen af HELCOM-handlingsplanen.